

Biblioteca Regională Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

În numărul viitor :

DRAMA INSULEI COCOS

Seiful piraților nu-și dezvăluie secretele

de L. SKRIAGHIN

O tentație a primăverii: ansamblul numit sugestiv „Cocorul“

Foto : E. Kassin

DIN SUMAR:

- În așteptarea vitezelor supersonice
- Aventurieră sau nepoată a lui Petru I ?
- Gripa... probabilă
- Omul și izolarea
- Pe malul Nilului Albatru
- Alimentația prematurilor
- Rigorile etichetei

PAGINA

DE UMOR :

Învăț să tricotez

Suvenire din străinătate

Un ciine bine crescut

— În ceea ce mă privește, aș prefera o iarnă veșnică! i-a destăinuit morsa Klík prietenului ei G. Nemov

Foto : G. Mazur

ANUL XXIV

12

(1201)

22 martie
1968

12 pagini,
1 leu

M. Dobrokovski:

Portret (Tuș)

PROZĂ

Acest Nikomiodov

Nu-mi place telefonul. Niciodată nu știu ce te așteaptă, când ridici receptorul. E adevărat, uneori ți-e dat să auzi și vești bune, dar asta foarte rar. Pe cunoscuții în stare să mă sune îi pot număra pe degete și de la nici unul din ei nu aștept nimic îmbucurător. Iată-mă la masa mea de lucru, uitându-mă cu groază la aparatul strălucitor. Sint pregătit pentru orice.

Cea mai mare dorință a vieții mele e să răspundă cineva în locul meu. Dar deocamdată nu mi s-a repartizat o secretară.

Telefonul sună din nou și mie mi se face din nou negru înaintea ochilor. După tonul soneriei îmi dau seama că ceva nu-i în regulă. De obicei, telefonul meu țirăie cu un sunet prelung, dar de data asta s-au auzit două semnale scurte și unul neobișnuit, lung, straniu.

Am ridicat receptorul. Tăcere.

— Interurban? întreb eu.

— Nu. Un număr obișnuit de telefon, înregistrat la Moscova, se aude răspunsul interlocutorului meu, care sună șuierat ca și cum, la celălalt capăt al firului, microfonul ar fi lipit nu de buzele, ci de burta celui care m-a sunat.

— Cum adică „înregistrat la Moscova”? întreb eu nedumerit.

— M-am gândit că e foarte important...

— Pentru dumneata poate, pentru mine, însă, n-are nici o importanță.

Sint gata să închid, când aud din nou vocea șuierată:

— Vă mulțumesc. Nu degeaba se spune numai bine de dumneavoastră.

— Dar cine ești d-ta, la urma urmelor, și ce vrei de la mine?

— Vreau să-mi dai de lucru. Să mă angajați la instituția dumneavoastră.

— Pe ce chestie? Nu te-am văzut în viața mea.

— Mă cheamă Nikomiodov. Există și un nume ca asta pe lume.

— Ei și?

— Am o profesie foarte rară: sint ventriloc și imit tot felul de sunete. Înțelegeți? Imit cîntecele păsărilor, duduțul automobilelor, foșnetul ziarelor,

respirația mării, sunetul contrabasului și glasul oamenilor.

— Atunci adresează-te unui circ! îți răspund eu, punînd receptorul în furcă. Ce nerușinare!

Sună telefonul.

— Degeaba, bătrîne, degeaba, mă ia repede un vechi prieten de-al meu, fost coleg de facultate. Degeaba...

— Despre ce-i vorba?

— Despre Nikomiodov. Ai foarte mare nevoie de el. Il instalezi în fața telefonului și el răspunde, cu vocea ta, la tot felul de apeluri idioate. Ce economie de timp! Așa o să capeți răgazul să înveți să cînți la saxofon, chiar în orele de serviciu.

— De unde-l cunoști tu pe Nikomiodov asta?

— Am lucrat cîndva împreună la un institut de proiectare.

Din nou se aude soneria telefonului. De data asta e soția mea, cu glăsciorul ei dulce. (Receptorul devine imediat lipicios, ca o bomboană):

— Dragul meu, e un om de treabă, de ce-l necăjești? Ce te costă?... Nu mă refuza. Doar mă iubești!... Spune-mi că mă iubești, dragule! Aștept!

Doamne, ce greu e să pronunți un cuvînt, la care nu te-ai gândit tu însuși...

— Vai, micuțul meu nu mă mai iubește? Spune-mi, nu mă mai iubești?

Doamne, ce greu e să pronunți un cuvînt, pe care-l știu numai tu...

Pun receptorul în furcă. Trebuie să-l angajez pe Nikomiodov.

Telefonul se face din nou auzit:

— Sun mereu și răspunde mereu ocupat...

— Vorbeam cu nevastă-mea.

— Înțeleg. (Mama mă înțelege totdeauna). Ascultă, fiule, câteva cuvinte despre Nikomiodov. Nu-ți cunoști interesele. Poate imita glasul oricui. O să sune unde e nevoie, cu tonul cel mai potrivit...

Fiule, toată familia o să-ți fie recunoscătoare: pe Tanecika o să-ți înscrie la creșă, pe Mașenka — la institut, mie o să-mi aranjeze, în sfîrșit,

penția, bunica o să capete un loc de

veci la cimitirul Novodevici. Ce sput, fiule?...
Inchid telefonul și formez și eu un număr.

— Sarcină urgentă! Avem neapărat nevoie de un nou colaborator. Unul Nikomiodov. Cu „N” la început și „V” la sfîrșit. Ați înțeles?

Tr, tr, r-r-r... Ridic receptorul.

— Alo!

— Unu, patru, cinci, opt, trei, nouă? mi se adresează o voce de fetiță.

— Da.

— Ați chemat Habarovskul?

— Nu.

— Ei, v-am jucat o festă, mă anunță omul cu vocea șuierată. Seamănă, nu? Am o adevărată pasiune pentru imitarea glasurilor de femei, la telefon. Din cauza asta eram cît pe ce să mă însor cu propriul meu frate.

— D-ta ești, Nikomiodov?

— Eu! Există și asemenea nume, pe lumea asta. Incepe cu „N” și se termină cu „V”.

— Totul e în regulă. Vreau, însă, să-ți atrag atenția că atunci cînd o îmiși pe mama, cuvîntul „fiule” trebuie pronunțat mai moale, iar vocala „i” trebuie lungită... Ai înțeles?

— Am înțeles: fi-i-i-ule.

— Acum e ceva mai bine. De mîine, vii la lucru, dar, deocamdată, fă-mi un serviciu prietenesc: telefonează nevastă-mi și spune-i că o iubesc.

— Am înțeles!

Viktor Slavkin

LINGVISTICĂ

Cuvinte noi și vechi

O nouă revistă, *Russkaia reci* („Limba rusă”), se adaugă publicațiilor sovietice de popularizare a problemelor lingvistice. Ca și științele exacte, lingvistica tinde să depășească limitele cabinetelor de studii și să-și cucerească un auditoriu cît mai larg. Se înțelege că, în vederea atingerii acestui scop, revista se ocupă de acele aspecte ale științei susamintite care au legătură cu viața cotidiană a oamenilor, cu limba vie. Cuvintele vechi și noi, dispariția unor cuvinte și nașterea altora, procesul de transformare, de îmbogățire a sensului ce se constată la unele cuvinte — iată tot atîtea probleme, în stare să intereseze un public cititor foarte numeros.

În rusește, ca și în alte limbi de altfel, unele cuvinte sint pe cale de dispariție, nemaifiind utilizate în vorbirea curentă. Așa se întîmplă cu substantive ca *angrosist (prasol)*, *negustor ambulat (korobeinik)*, *vizitiu (kucer)* etc. Altele, cu toate că nouă ni se par, poate, de cînd lumea, și-au făcut apariția de curînd: *șofer*, *pilot-cosmonaut* etc.

Dar așa cum explică docentul Universității din Leningrad, A. Moiseev, dispariția și apariția unor cuvinte nu se petrece totdeauna sub impulsul unor necesități stringente; alți factori, ca de pildă estetica limbii, determină și ei soarta unor cuvinte. Acesta este cazul, după părerea specialistului de mai sus, cu un cuvînt ca *cernorabocii* (textual: muncitor negru — în sensul de salahor, lucrător necalificat utilizat la munci grele). Termenul s-a transformat înfi în *raznorabocii* (muncitor cu ocupații multiple) și de curînd în *podsobnii rabocii* (muncitor auxiliar).

S-ar părea chiar că uneori limba trebuie să țină seama și de sensibilitățile oamenilor. Așa s-a întîmplat la fabrica „Samoilov” din Leningrad, unde, pentru a se simplifica denumirea profesiei de „mașinist” s-a propus aceea de „țesător”. Dar serviciul muncă și salarii al întreprinderii s-a opus, temîndu-se că tinerii, proaspeți absolvenți ai unei școli tehnice, să nu ocolească fabrica dacă vor fi lipsiți de titlul de „mașinist”.

Revista *Russkaia reci* este chemată să-și aducă contribuția la studiul acestor fenomene lingvistice.

ANIVERSARE

Strada Kacialov, numărul 6/2

Pe strada și la numărul din titlul acestei informații se află casa — acum muzeu — în care și-a petrecut Maxim Gorki ultimii săi ani de viață. La aniversarea a o sută de ani de la nașterea scriitorului, Casa-muzeu din Moscova este vizitată de numeroși

admiratori ai operei sale. Ceea ce atrage mai mult acolo este uriașa lui bibliotecă, îngrijită de nepoatele scriitorului — Marfa Maximovna Peškova și Anna Dimitrievna Smirnova.

Printre cărțile de preț, adăpostite în dulapurile răspîndite în mai toate camerele fostei locuințe, se află și „Aforismele și maximele” lui Arthur Schopenhauer, în trei volume editate la Petersburg, în 1892—1895. Ele au fost printre primele în biblioteca scriitorului și poartă inscripția „A. Peškov, 1895”. Biblioteca s-a îmbogățit mult în anii șederii lui Gorki la Moscova, cînd a ajuns la cîteva zeci de mii de volume.

Gorki se ocupa, cu mare pasiune, de cărțile sale. El și-a organizat biblioteca pe teme: filozofie, folclor, etnografie, literatură rusă și sovietică, literatură universală etc.

Deși un bibliofil pasionat, Gorki era generos cu cărțile lui. El a înzestrat și biblioteca „Societății studenților ruși din Drept”, cea din Nijni-Novgorod, biblioteca „Saltikov-Șcedrin” din Leningrad, precum și multe altele. Îi plăcea, de asemenea, să facă din carte un dar pentru prieteni.

Tot pe strada Kacialov se găsesc nenumărate volume ale scriitorilor sovietici, cu dedicațiile care le-au adresat lui Maxim Gorki.

Și pentru că am amintit de primele cărți din biblioteca scriitorului, să dăm în încheiere o informație despre ultima carte citită de el. Este vorba de binecunoscuta lucrare a lui E. Tarlé, „Napoleon”, pe care Gorki n-a mai reușit să o termine.

Z. V.

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Povestea

unui autograf

Totul a început cu o informație, pe care istoricul literar sovietic I. S. Silberstein, aflat la Paris, a primit-o de la M. Kaplan, un cunoscut bibliofil francez. Acesta din urmă i-a comunicat că, după cîte știa el, anticarul Claude Gêrrèn, expert al Bibliotecii Naționale din Paris, dobîndise de curînd originalul unei scrisori a marelui scriitor Ivan Turghenev, adresată lui Anatole France.

A doua zi, cercetătorul sovietic s-a înființat la anticarul cu pricina, unde succesul i-a suris de două ori. Mai întîi, pentru că, de la prima vedere se cunoștea că scrisoarea autografă era a lui Ivan Turghenev. În expedițiile lui, I. S. Silberstein dăduse, nu o dată, fie peste scrisorile decembristului Nikolai Ivanovici Turghenev, care a trăit în Franța aproape cincizeci de ani, fie peste scrisorile lui Alexandr Ivanovici Turghenev, fratele scriitorului, istoric și publicist, care a călătorit mult în străinătate. De data asta, însă, era vorba de o scrisoare a lui Ivan Turghenev. Mai mult decît atît, epistola scriitorului rus se afla, legată în piele, alături de o alta, aparținînd lui Lev Tolstoi și adresată tot lui Anatole France.

Dar asta a fost doar prima surpriză. A doua era de ordin istoric literar. Pînă la acest document, cercetările literare nu înregistraseră nici un fel de mărturie scrise despre relațiile personale dintre Anatole France și Ivan Turghenev. E drept că existau unele informații privitoare la aceste legături, dar dovezile directe lipseau. Acum, însă, cercetătorul sovietic se afla în posesia unui document incontestabil autentic, prin care Turghenev îi mulțumea lui Anatole France pentru volumul pe care i-l trimisese. Scrisoarea poartă data de 20 aprilie 1876.

NOUTĂȚI

Rezistență la 800.000.000 de tone

De la construirea de către inventatorul George Stephenson a primei locomotive cu abur pentru remorcarea unui tren de persoane pe șine de oțel netede, pe linia Stockton-Darlington, a trecut aproape un secol și jumătate. De atunci invenția inginerului englez a fost continuu perfecționată iar circulația pe căile ferate care, în anul de grație 1825, era privită cu suspiciune de majoritatea fiilor Albionului, a devenit ceva cât se poate de obișnuit. Mai mult decât atât: impetuoașă dezvoltare economică din ultimele decenii a făcut ca traficul feroviar să crească în asemenea măsură, încât rețeaua de căi ferate a lumii a început să nu mai poată face față la solicitările convoaielor din ce în ce mai grele, deplasându-se cu viteze tot mai mari.

Problema sporirii solidității șinelor de cale ferată preocupă pe specialiști de ani de zile. În unele țări ei au încercat să producă șinele pornind de la oțeluri de cea mai bună calitate, dar soluția s-a dovedit complicată și scumpă. Inginerii metalurgiști sovietici au ales însă altă cale, propunând pentru producerea șinelor o tehnică cu totul originală. În acest scop au și conceput o mașină specială pentru tratamentul termic, menită să sporească rezistența șinelor. Ideea în sine nu e nouă, căci a fost

temperatura cerută, ele sînt călitate într-o baie de ulei.

În urmă cu cîțva timp, Vladimir Vlasov, unul din autorii metodei, a acordat presei un interviu în care a relatat avantajele călirii. Probele întreprinse — a declarat el — au dovedit că tehnica folosită dublează rezistența șinelor; cu alte cuvinte dacă cele obișnuite nu suportă decît 400 milioane tone de încărcătură după care trebuie schimbate, cele călitate rezistă la 800 milioane de tone! După un calcul sumar, aceasta va permite Uniunii Sovietice să realizeze o economie de aproximativ 100 000 ruble la suta de kilometri de cale ferată. Și, cum lungimea totală a rețelei este de 130 000 kilometri, nu e greu de presupus ce importanță prezintă aceasta pentru economia țării. Brevetul sovietic a fost solicitat și în străinătate, unde a fost achiziționat de Franța, Anglia, Japonia, Italia, Belgia și India.

CE SE DISCUTĂ

În așteptarea vitezelor supersonice pentru pasageri

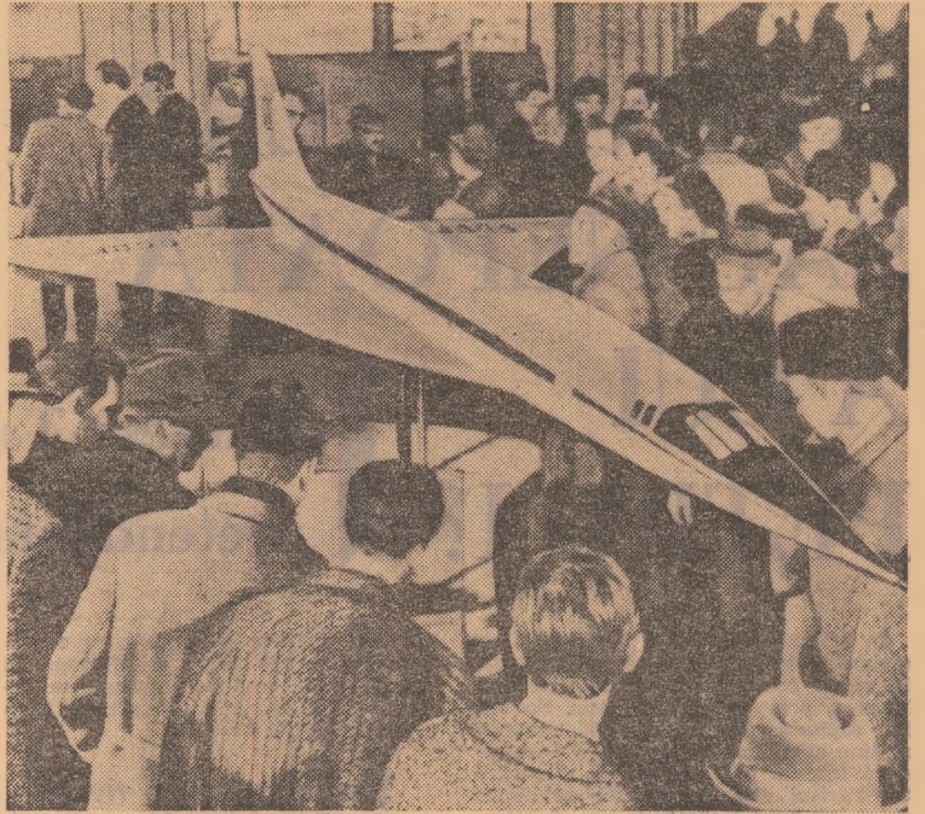
În următoarele săptămîni se pare că ne așteaptă o impresionantă premieră aviatică: zborul de probă al avioanelor supersonice de pasageri Tu-144 (de fabricație sovietică) și Concorde, rezultat unei colaborări anglo-franceze. Dar după această primă apariție în văzduh a păsărilor uriașe cu corpul subțire și lung de peste 50 m și cu aripile scurte, de forma literei delta, vor mai trece încă doi ani pînă ca ele să-și înceapă cursele regulate. Performanțele celor două avioane vor fi foarte asemănătoare: Concorde va transporta 136 de pasageri cu 2 325 km/oră, Tu-144 va avea 120 de locuri, însă se va apropia de 2500 km/oră.

Concomitent se lucrează și în Statele Unite la prototipul unui gigant, denumit SST (de la „supersonic transport plane“), cu 300 de locuri și cu o viteză de 2 900 km/oră, proiectat să zboare prima oară în 1970 și să intre în fabricație de serie în 1975.

Ce probleme pune acest tip de avioane? După ce trec de „zidul sunețului“, ele se izbesc de „bariera termică“: temperatura unei suprafețe care se freacă de aer crește o dată cu viteza și de aceea pereții supersonicilor se încălzesc pînă la 150 de grade, deși la 20.000 m altitudine temperatura aerului este de minus 56 de grade. Căldura se transmite în mod diferit spre interior, dînd naștere la tensiuni termice care se accentuează și mai mult în urma trecerii de la vitezele subsonice la cele supersonice și vice-versa. În același timp au de suferit ferestrele, roțile, izolarea, vopseaua și combustibilul. Cu toate acestea alumiuniul obișnuit în construcția aeronautică va continua să predomină la Tu-144 și Concorde; numai elementele deosebit de solicitate vor recurge la oțel special sau aliaje de titan. În schimb, SST nu va rezista fără oțel inoxidabil și aliaje de titan, beriliu, molibden sau wolfram.

Alți dușmani întîlniți la altitudinile mari sînt radiațiile cosmice și cele datorite erupțiilor din Soare, precum și ozonul. Radiațiile cosmice sînt socotite neglijabile, în așa fel că acțiunea lor asupra pasagerilor și echipajelor nici nu este luată în considerare. În schimb, erupțiile solare sînt de-a dreptul periculoase. Fiind însă foarte rare (de două ori pe an emisiuni potrivite și o dată la trei ani radiații puternice) și previzibile, în momentul în care aparatele detectoare i le vor semnala pilotul va cobori la 15.000 m unde domnește o siguranță perfectă. Cantitatea de ozon depășește cu mult pragul suportabil de organism, dar el va fi descompus sistematic în oxigen normal, atunci cînd va trece prin compresoarele care vor furniza aerul condiționat în interiorul avionului.

Inamicul public nr. 1 este însă zgomotul. Unda de șoc pe care o lasă în urma lui avionul supersonic și pe care o percepem ca un „bang“ continuu și asurzitor, se răspîndește pe o lățime de aproape 100 km și este cu atât mai puternică cu cît avionul este mai mare și zboară mai jos. Ea a fost acuzată că sparge geamurile caselor, provoacă alunecări de teren și deteriorează clădirile de beton; aceste accidente grave se datoresc însă unui fenomen numit **superfocalizare**, care produce, într-un sector limitat, variații de presiune de zece ori mai puternice decît „bang“-ul sonor, dar care poate fi atenuat prin alegerea unei anumite

La tîrgul internațional din Leipzig, macheta avionului „Tu-144“ a stîrnit un mare interes

pante de înălțare a avionului. Rămîn deci numai obiecțiile de ordin psihologic, care nici ele nu sînt neglijabile; nervii populației din preajma aeroporturilor și de pe traseul avioanelor supersonice riscă să fie complet zdruncinați. De aceea se prevede o decolare foarte rapidă și cît mai abruptă cu putință, iar pînă la 12.000 altitudine limitarea la viteze subsonice. În plus se mai contează și pe obișnuință: cînd lîngă orașul american Oklahoma a fost făcut să răsune de opt ori pe zi un „bang“ supersonic, în primele două luni s-au primit la primărie cam 1.800 de telefoane de protest pe săptămînă; după a treia lună de experiență numărul scăzuse la mai puțin de un sfert.

MERIDIANE SOVIETICE

În cîteva cuvinte

Uniunea Sovietică a participat prima oară la tîrgul de la Leipzig în 1922. Cînd a sosit în oraș transportul cu blănuri din Rusia Sovietică, muncitorii din transporturile Leipzig-ului erau în grevă. Organizatorii expoziției sovietice s-au adresat comitetului greviștilor și membrii au început îndată ei înșiși să descare blănurile. La tîrgul din anul acesta, fiii greviștilor din 1922 au admirat în pavilionul sovietic modelul avionului supersonic de pasageri „Tu-144“, al gigantului „Anteu“ și al celui mai mare furnal din lume.

La șantierele navale din Svetlovsk a fost construit primul trauler-catamaran din lume. Este o navă de pescuit de proporții neobișnuite compusă din două corpuri. Utilajul cu care este înzestrată nava n-ar încăpea la bordul celor mai mari nave de pescuit frigorifice.

Mineralnie Vodi, cunoscuta stațiune balneară din Caucaz, numără în clipa de față 75 sanatorii și 13 complexe-pensiuni care găzduiesc concomitent 27 000 de bolnavi. Clima dulce, frumusețea de neasemuit a munților, 100 izvoare cu ape minerale, nămolul curativ din lacul Tambukansk — toate și-au dat întîlnire la Mineralnie Vodi.

În august a.c. se va deschide la Leningrad prima expoziție internațională a pescarilor de pretutindeni. Pavilionul sovietic va avea un stand rezervat oamenilor mării. Aici vor fi expuse, printre altele, obiecte pe care marea le trimite în dar femeilor: haine din blănă de urs de mare, de focă siberiană, de pui de focă etc.

Zilele trecute, pustiul de gheață din împrejurimile stațiunii Dikson a fost trezit la viață de uruitul tractoarelor și scrișnetul șenilelor. Hidrografia stațiunii de pe această insulă au hotărît să deschidă trasee noi pentru nave în zona arhipelagului Nordenskjöld. Două vehicule-cercetaș au parcurs în două

săptămîni mai bine de 800 km. În urma lor au pornit tractoarele încărcate cu utilaje.

LA ORDINEA ZILEI

Cum îți merge, inimă străină?

Acum cîteva zile, Blaiberg, pacientul al cărui nume a făcut înconjurul lumii, a părăsit spitalul. Complicata mașină medicală sterilizată deservită de opt surori, va trebui redusă pentru a încăpea într-o locuință particulară. În primele luni, pacientul profesorului Barnard, va face săptămînal două-trei vizite la spital. Prima întîlnire cu prietenii și cunoscuții îi va fi permisă numai după mai multe săptămîni. În sfîrșit, peste alte multe săptămîni, medicul stomatolog Blaiberg își va putea relua activitatea. Cel puțin așa nădăjduiește chirurgul Barnard.

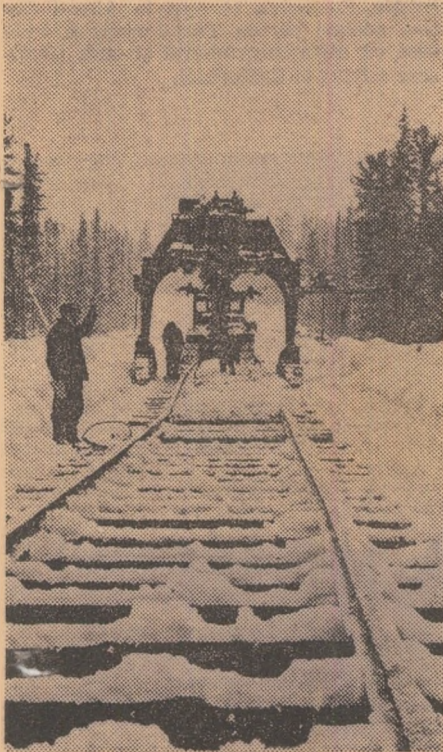
Dar, să nu alergăm cu gîndul atît de departe, să mai rămînem cîteva clipe în preajma complicatei mașini medicale, să încercăm să pătrundem în această zonă interzisă unde nu aveau acces decît medicii curanți și surorile.

„Apartamentul“ steril în care se află izolat Philip Blaiberg se compunea dintr-o „ecluză“ pentru personal și salonul propriu-zis. Sora de gardă urmărea în permanență starea pacientului fără ca acesta să fie cîtuși de puțin stingherit. Difuzorul instalat în „ecluză“ reproducea fiecare respirație, fiecare zgomot produs de mișcările bolnavului. Medicul afla în acest fel de cîte ori pe noapte a tușit Blaiberg, de cîte ori a vorbit în somn sau s-a trezit. Aceste manifestări erau însă destul de rare. În general, bolnavul avea un somn profund care ținea 10—11 ore din 24.

În ultima vreme, Blaiberg era vizitat zilnic de familie. Cînd într-o zi fiica sa Gill, ignorînd recomandările medicilor, și-a scos în fața ferestruicii pentru vizitatori masca spre a-și înveseli tatăl cu zîmbetu-i copilăresc, pacientul a intrat în panică, într-atît se obișnuise cu restricțiile din „apartamentul“ steril.

În ultimele săptămîni în salonul lui Blaiberg zilele și nopțile se scurgeau în ritmul obișnuit. Dimineața începea cu vizita profesorului. Apoi sora îl ajuta să-și spele gura, nasul urechile și chiar unghiile care erau apoi minușios dezinfectate. De cîteva timp, pacientul se bărbiereste singur. Urma apoi micul dejun. Sora „sterilă“ primea de la o altă soră „semisterilă“ o lădiță cu porția obișnuită de lapte, fulgii de ovăz, sucul de portocale, cele două ouă, pîinea prăjită, untul, marmelada — toate trecute prin controlul bacteriologilor. Bolnavul le consuma cu plăcere. Se pare că metabolismul general al lui Blaiberg este activizat de inima lui tinăra. Aceasta confirmă presupunerile profesorului Barnard că, sub influența noului organ, suferințele cauzate de vechea inimă bolnavă dispar cu timpul.

P. Vladimov

Brevetul sovietic elimină costisitoarea operație de înlocuire a șinelor.

lansată încă de la începutul secolului, fiind eliberate chiar patruzeci de brevete. Dar proiectele erau atît de imperfecte încît n-au putut găsi aplicație în practică. Complexitatea problemei constă în faptul că șina, lungă de 25 m și cu o configurație variată, trebuie călită uniform în toate punctele căci, în caz contrar, toată operația e sortită eșecului.

Instalația recent creată în acest scop a intrat în funcțiune în atelierul complexului metalurgic din Nijni-Taghil, localitate din Urali și este alcătuită dintr-un cuptor special, foarte lung, prin care șinele avansează progresiv. După ieșirea din cuptor, încălzite exact la

AVENTURIERĂ SAU NEPOATĂ

A LUI PETRU I?

Prințesa Tarakanova,
pretendentă la tronul Rusiei

În octombrie 1772, la Paris își făcu apariția o femeie tânără și drăguță care, la epoca aceea, purta numele de Aly Emetey, prințesă de Vlodimir. Sosirea în capitala Franței a misterioasei străine stîrni oarecare vîlvă. Ea se instală într-un palat somptuos și curînd tot Parisul află că trăiește pe picior mare, că duce o viață de lux și petrecere. Saloanele prințesei erau frecventate de o lume foarte pestriță: alături de nobili autentici, putea fi văzut un negustor din cartierul Saint-Denis, pe nume Poncet, ca și un bancher, Mackay. Atît unul, cît și celălalt erau mai mult decît încințați că au prilejul să ajute o prințesă de origine atît de nobilă, născută în Caucaz — doamna Emetey pretindea că de acolo se trage — și care urma să moștenească în curînd pe un unchi din Persia, colosal de bogat.

O revelație senzațională

Cum arăta uimitoarea caucaziană? Conte Waliszewski o descria astfel: „E tânără și frumoasă, dar mai ales grațioasă, cu păr castaniu deschis, ca acela al Elisabetei*, și cu ochi de-o culoare schimbătoare, tot ca ai țarinei, trecînd de la albastru la negru, ceea ce-i conferă un aer ciudat, visător... Are maniere alese și pare să fi primit o educație îngrijită...”

Mai există și un alt text, al prințului Golițin, care furnizează precizări foarte interesante despre eroina noastră: „Din cîte ne putem da seama, este impresionabilă, pasionată, foarte inteligentă, posedă multe cunoștințe, vorbește la perfecție franceza și germana. După cum spune ea, călătorînd în țări străine și-a descoperit o mare aptitudine pentru studiul limbilor străine și a învățat într-un răstimp foarte scurt engleza și italiana, iar în cursul șederii în Persia — araba și persana...”

După o serie de încercături amoroase, Aly Emetey fugi în Germania, unde făcu cunoștință cu prințul de Limburg-Stirum, unul din nenumărații domnitori germani ale căror „state” erau niște petece de pămînt. Limburg se îndrăgosti fulgerător de frumoasa caucaziană și o ceru de soție. Socolind probabil momentul favorabil, ea îi dezvăluie adevărul — sau, ceea ce pretindea că-l adevărul — era fiica țarinei Elisabeta a Rusiei. La naștere fusese botezată prințesa Tarakanova. Închisă mai întîi într-o mînăstire și deportată apoi în Siberia, ea evadase din surghiun, ajungînd la curtea Persiei și în cele din urmă în Europa.

Prințul de Limburg nu se îndoie nici o clipă de adevărul acestei povești. El jură că va deveni apărătorul nepotei lui Petru cel Mare, pentru a o ajuta să devină împărăteasă a Rusiei, în locul uzurpatoarei Ecaterina a II-a.

Ce trebuia să credem despre pretenziile Tarakanovei?

După spusele ei, ea ar fi fost rodul căsătoriei secrete dintre Elisabeta și un oarecare Alexei Razum. Căsătoria aceasta avusese într-adevăr loc. Alexei Razum era un simplu cazac, care avusese norocul să devină dascăl la capela Curții. Elisabeta îl remarcă și făcu din el amantul ei. În scurt timp, cazacul fu avansat șarabelan, general-maior, mare maestru de vînătoare, general de armată, conte al Sfîntului Imperiu și mareșal încununarea carierei lui Razum — devenit Razumovski — fu căsătoria lui secretă cu Elisabeta. Se născură copii din acest menaj? Aici părerile istoricilor sînt împărțite. Charles de Larivière, biograful Tarakanovei, consideră că „probabil au existat cel puțin doi copii, care căpătaseră poate numele și titlurile de cneazul și cneaghina Tarakanova”. Exact acest lucru îl pretindea și „logodnica” prințului de Limburg. Dar poate că ea auzise despre existența unei prințese Tarakanova și se slujise cu multă abilitate de acest nume sonor, ca să facă o nouă

victimă. În orice caz, un lucru e sigur: în diverse orașe ale Europei și sub diverse identități avusese numeroși amanți, escrocînd în același timp pe cei mai naivi dintre ei.

Țarina capătă o rivală

Prințul de Limburg era atît de orbit de pasiunea lui, încît nu observă că în anturajul soției sale se învîrtea mereu un polonez, pe nume Domanski. Polonezul era tînăr, frumos, de o inteligență remarcabilă și de un curaj fără pereche.

După apariția lui Domanski, ambițiile prințesei Tarakanova (așa i se spu-

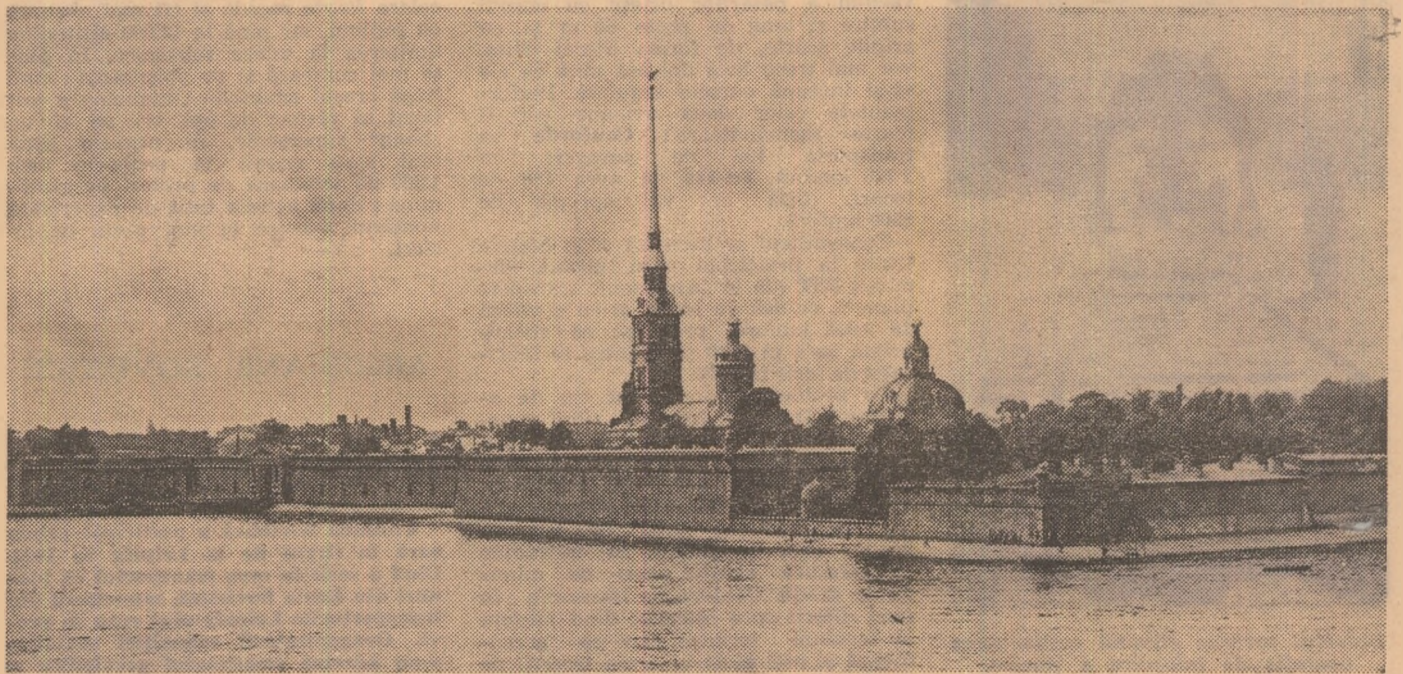
muri înaintea ei”, titlul de prințesă de Limburg-Stirum.

Instalată la Ragusa, prințesa vorbea cu multă competență despre problemele europene, despre echilibrul diplomatic și despre reformele necesare. Incontestabil, cunoștea bine poporul rus și „tot ceea ce avea legătură cu Orientul”. Era însă aceasta de ajuns spre a stabili drepturile ei la tronul Rusiei? Existau unii răuvoitori care n-o credeau. Într-o zi, Tarakanova îl pofti la ea pe Radziwill, conducătorul principal al nobililor polonezi exilați și, cu toată solemnitatea necesară, îi arătă niște documente de natură să înlăture îndoielile tuturor scepticilor: era un testament al lui Petru cel Mare și altul

al Rusiei, dacă avea să-i îmbrățișeze cauza, ajutînd-o să-și recîștige tronul. Nu primi însă nici un răspuns.

O dragoste pătimășă

La Petersburg, Ecaterina a II-a, care pînă atunci o disprețuise pe aventurieră, începu să se neliniștească, ba chiar să se teamă. Era timpul să pună capăt unei intrigii, care putea deveni periculoasă. Cui să încredințeze această misiune deosebit de delicată? Fără să șovăie, Ecaterina se opri la Alexei Orlov, același căruia Tarakanova îi scrisese cu atîta imprudență și care trimisese misiva ei Ecaterinei.

Fortăreața Petropavlovsk unde și-a sfîrșit zilele prințesa Tarakanova

nea acum) luă alt curs. Pînă acum acționase ca o aventurieră. Deodată, însă, apărî în postura de pretendentă la tron. Dintre nenumărații istorici care au cercetat amănunțit această uluitoare chestiune, Challenel-Lacour consideră că această coincidență nu trebuie atribuită de loc întîmplării. Înțelegînd că Ecaterina a II-a era ferm hotărîtă să le desființeze patria, polonezii exilați și-au dat seama că singura speranță de a vedea Polonia supraviețuind era dispariția țarinei.

S-o asasineză? Operația era grea, aproape imposibilă. Dimpotrivă, era mult mai ușor a ridica împotriva ei o rivală, a prezenta poporului rus o împărăteasă, ale cărei drepturi treceau înaintea celor ale Ecaterinei. De altfel, în clipa cînd Domanski o întîlnea pe tulburătoarea Tarakanova, în Europa nu se vorbea decît despre răscoala lui Pugaciov. Acest cazac de la Don afirma că el este țarul Petru al III-lea, soțul Ecaterinei a II-a (pe care în realitate susținătorii țarinei îl asasinaseră, la porunca ei). În asemenea împrejurări, o femeie care se declara fiica țarinei Elisabeta n-ar fi avut oare cel puțin tot atîtea șanse cît un Pugaciov?

La un moment dat Tarakanova îl înștiință pe prințul Limburg că părăsea Germania, fiind așteptată la Veneția. Îi dădu chiar să citească o scrisoare, în care se pretindea că Ludovic al XV-lea aproba „planurile ei de a se duce la Constantinopol și a-și proclama drepturile la tronul Rusiei”. Ce putea face sârmanul soț în fața unor considerații politice atît de importante, susținute cu atîta căldură de o femeie captivantă ca Tarakanova? El îi jură că o va iubi toată viața și își goli vistieria ca să-i procure un cortegiu mare. Ba mai mult: îi recunoscu, în scris, dreptul de a purta, „în cazul cînd ar fi

al Elisabetei, care stabileau, fără puțință de tăgadă, drepturile ei la coroana Rusiei. Testamentul Elisabetei o desemna, în mod clar, ca fiica țarinei și exprima dorința ca ea să succeadă la tron. Radziwill „nu păru că pune la îndoială” autenticitatea actelor. Polonezul nu-și manifestă uimirea decît cînd Tarakanova îi „mărturisi” că Pugaciov era, ca și ea, un fiu al Elisabetei și al lui Razumovski.

Asta fu prea de tot, chiar pentru Radziwill, care dorea cu tot dinadinsul să creadă în Tarakanova. El începu să-și rărească vizitele, ceea ce coincidea și cu semnarea păcii turco-ruse: polonezii speraseră mult să poată obține ajutorul Turciei împotriva Ecaterinei. Acum, însă, speranța murise și atul pe care îl reprezentă Tarakanova apărea din ce în ce mai lipsit de importanță. Într-o noapte, un bărbat fu găsit rănit în fața ușii vilei sale. Îl împușcaseră un om din garda Tarakanovei. Rănitul nu era altul decît Domanski. La Ragusa, incidentul fu prost primit de opinia publică. Lumea începu să flecărească despre „aventurieră” și popularitatea prințesei scăzu brusc. În mod demonstrativ și spectaculos, Radziwill își suita lui părăsiră Ragusa, înapoiindu-se la Veneția.

Dar Tarakanova nu se descurajă. Aflînd că în Mediterana patrula flota rusă, comandată de Alexei, fratele lui Grigori Orlov, unul din favoriții Ecaterinei a II-a, și că el ar fi căzut în dizgrația împărătesei, Tarakanova îi scrisese că ea era adevărata suverană a Rusiei și că sultanul Turciei recunoștea legitimitatea pretențiilor sale. Mai mult, ea îi făgădui lui Orlov că va face dintr-însul omul cel mai de seamă

„Dă-mi de știre unde se află acum — porunci țarina lui Orlov. Atrage-o într-un loc unde îți va fi ușor s-o îmbarci pe un vas și s-o aduci în țară sub o escortă puternică; dacă e încă la Ragusa, te autorizez să trimiți acolo unul sau mai multe vase și să ceri predarea acestei persoane care își arogă, cu atîta îndrăzneală, un nume ce nu-i aparține. În caz de refuz îți acord dreptul să ameninți; dacă va fi necesar vei putea chiar bombarda orașul; dar sînt de acord să pui mîna, fără zgomot, pe aventurieră...”

Cum își va juca rolul Orlov? Vasul său amiral era ancorat la Livorno. Prințesa părăsise Roma și se stabilise la Pisa. Într-o bună zi, apariția amiralului Orlov, însoțit de o întreagă suită, îndreptîndu-se spre domiciliul Tarakanovei, stîrni senzație în oraș. Amiralul îi solicită o audiență pe care, bineînțeles, Tarakanova i-o acordă imediat. Orlov o trată din primul moment ca pe o adevărată prințesă. Între cei doi, la fel de tineri și la fel de frumoși, păru să se nască o dragoste pătimășă. Acum, nimeni nu credea mai mult în ea ca Orlov. Tarakanova va domni; Orlov îi făgădui că-și va închina întreaga viață acestei nobile misiuni. Umil, supus, el își întrebă „împărăteasa” dacă ea, o Romanova, va binevoi să se mărite cu un simplu Orlov. Nebună de fericire, Tarakanova acceptă. El prefera însă ca ceremonia să aibă loc pe vas — pe „teritoriul rusesc”.

Fără să mai stea o clipă pe gînduri, prințesa, îmbrăcată în rochia ei de mireasă, se urcă pe bordul vasului-amiral. Dar abia puse piciorul pe punte, că mateloții o înhățăară și o țîrîră în

Paul B. Marian

(Continuare în pag. 11-a)

* Elisabeta Petrovna, fiică a lui Petru I.

CINEMA

Mariana Kuşnerova lucrea în sala de montaj a studioului din Chişinău. Acolo a descoperit-o regizorul Vadim Derbenev care i-a încredinţat rolul principal în filmul „Cavalerul visului”

Minunata funcţie de om

Opera lui Maxim Gorki este un izvor nesecat pentru cineşti. Incepind cu Alexandr Razumnîi, care a ecranizat „Mama” în 1919, mulţi regizori sovietici şi străini s-au adresat creaţiei gorkiene. Printre ei, Vsevolod Pudovkin, Jean Renoir (care în 1937 a primit premiul Louis Delluc pentru „Azilul de noapte”, cu Jean Gabin în rolul principal), Mark Donskoi, Fiodor Filippov. Acesta din urmă, împreună cu scenaristul Alexei Simukov, au avut ideea să facă chiar din Gorki personajul unui film. Ei au ales perioada când celebrul scriitor se numea încă Alioşa Peşkov şi îşi urma „universităţile” bătînd drumurile Rusiei. Peregrinările lui reale, combinate cu câteva opere scurte de mare circulaţie ca „Intr-o noapte”, „Makar Ciudra”, „Douăzeci şi şase şi una”, „Konovalov”, „Femeia” etc. constituie materialul filmului.

Ideea este foarte interesantă. Arătînd pe baza experienţei reale a lui Gorki, ceea ce a văzut el umblînd prin Rusia, cum i s-a dezvoltat ţara, ce oameni a întîlnit pe drumurile-l lungi, autorii explică izvoarele talentului său generos, procesul de devenire ca om şi scriitor prin cunoaşterea vieţii.

Filmul este axat pe o reflecţie a lui Gorki: „Există pe pămînt o funcţie minunată — aceea de om”. Acesta este leit-motivul noii producţii, cu care studioul „Mosfilm” participă la sărbătorirea centenarului naşterii scriitorului. Intr-adevăr, Gorki i-a iubit pe oameni cu un sentiment rar întîlnit, încin-tîndu-se de frumuseţea şi nobleţea lor morală. Numai aşa s-au putut naşte Malva, Celkaş, Foma Gordeev, Arina, Makar Ciudra.

În rolul principal, Fiodor Filippov s-a oprit asupra lui Alexei Loktev. Mulţi s-au îndoit de această alegere, dar regizorul s-a ţinut tare pe poziţie şi acum cînd filmul e gata, este răs-

plătit pe deplin. Loktev (cunoştinţa noastră din „Tunelul”) face un Peşkov însetat de viaţă şi de cunoaştere, îndrăgostit de oameni, simplu şi profund, vesel şi grav, tînăr şi matur la cei opt-sprezece ani cînd porneşte la cucerirea pămîntului Rusiei.

Distribuţia cuprinde şi alte nume cunoscute: Liudmila Ciursina, Natalia Veliciko, Svetlana Savelova, Ivan Lapikov, E. Sanaev, I. Volînşev, G. Kavtaradze, V. Marinkov, E. Şutov, R. Muratov.

Un „Citroen” în Piaţa Roşie şi o „Volgă” în Piaţa Concordiei

Bourvil este unul dintre cei mai populari actori ai ecranului francez. Şi nu numai francez. Anul trecut, cînd a fost oaspetele Festivalului internaţional al filmului de la Moscova, era mereu înconjurat de admiratori, pe care i-a cucerit cu umorul, simplitatea şi naturalitatea lui.

Aceste calităţi sînt proprii nu numai omului ci şi actorului. Bourvil are o adevărată obsesie a autenticităţii. De aceea personajele pe care le joacă par luate din viaţă.

Iubesc viaţa şi sînt un optimist. Dacă n-aş fi fost fericit, n-aş fi putut lucra nici în cinema, nici în artă în genere. Iubesc tot ce e pămîntesc, simplu, adevărat. Iată crezul lui artistic, de la care nu s-a abătut niciodată. Optimismul lui de esenţă profund populară are atîta vigoare încît la început l-a condamnat pe actor la o carieră unilaterală de comic. Ani de zile Bourvil a fost pus pe acelaşi plan cu explozivul Louis de Funès, cu care e bun prieten şi din cînd în cînd partener. Dar artistul a învins inerţia clasificărilor, obligîndu-i pe specialiştii să-i vadă şi cealaltă faţă. Fiindcă se poate spune că la leagănul lui au vegheat două surori: Talia şi Melpomene, muzele comediei şi tragediei. De aceea, în comedii, actorul nu e pur comic, nu te face numai să rizi în hohote, ci transmite întotdeauna şi o undă de lirism şi duioşie care temperează risul şi-i dă sensuri mai profunde; aşa cum, în rolurile dramatice aduce nu numai suferinţă, ci şi zîmbet. Acum Bourvil joacă de regulă în două filme pe an: unul comic şi unul dramatic, aducînd în fiecare amestecul inseparabil de bucurie şi tristeţe propriu vieţii.

Sînt ţaran din Normandia, relatează el. Sătucul nostru Bourvil este aproape de Dieppe, la zece kilometri de Canalul Minecii, unde în copilărie îmi plăcea să mă scald. Mama, care trăieşte şi acum acolo, a avut cinci copii. Din toţi numai eu am devenit actor. Mă duc deseori în satul natal, îmi place munca la ţară şi-i ajut întotdeauna cu plăcere pe ai mei. Miinile mele sînt bătucite şi aspre, ca ale consătenilor mei. De fapt mă cheamă André Rimbour, dar nu mi-am putut păstra numele fiindcă mai exista un actor pe care îl chema aşa. Curios: învăţătorul nostru din sat era convins că o să-mi aleg profesia lui, dar din diferite motive n-a fost aşa. Totuşi, o dată am avut ocazia să fiu învăţător: în filmul „Oglinda cu două feţe” al regizorului André Cayatte.

Acest rol este unul dintre cele mai bune realizate de Bourvil. Povestea dascălului modest, copleşit de problemele existenţei, urît, mîrginit, care se însoară tîrziu şi care-şi apără acerb mica-i lume de tentaţiile unei alte vieţi, bogate, este jucată de Bourvil cu o autenticitate zguduitoare.

În „Oglinda cu două feţe” l-a secundat Michèle Morgan, partenera lui favorită. Dintre comici, îl preferă pe Louis de Funès, cu care face acum un nou film. După aceea are în proiect o coproducţie franco-sovietică al cărei subiect îi aparţine. Iată-l:

La Paris trăiesc doi prieteni, şoferi de taxi. Unul este francez şi comunist, celălalt emigrant rus, fost ofiţer ţarist, departe de ideile comunismului. Prietenii discută deseori în contradictoriu despre Rusia şi argumentul principal împotriva francezului este: „Tu n-ai fost niciodată acolo”. Odată, la insistenţele francezului, se hotărăsc să-şi petreacă amîndoi concediul în U.R.S.S. În timpul călătoriei, bogată în peripeţii şi în situaţii comice, francezul se îndrăgosteşte de o rusoaică, iar rusul de Rusia nouă. În finalul filmului, şoferul francez îşi conduce „Volgă” în Piaţa Concordiei din Paris, iar şoferul rus — „Citroen”-ul în Piaţa Roşie din Moscova. Filmul se va intitula „Roşii şi albi”. Bourvil va interpreta rolul şoferului francez şi îşi doreşte ca partener un comic rus.

EXPOZIȚII

Parada mileniilor...

La muzeul „Puşkin” din Moscova s-a deschis expoziţia „Comorile Irakului — vechea Mesopotamie”, eveniment de mare interes pentru publicul moscovit, căruia îi prilejuieşte contactul cu una din cele mai vechi civilizaţii de pe glob. Exponatele, împrumutate de Muzeul irakian din Bagdad, au într-adevăr o vechime de cinci-şase milenii!

În afară de inestimabilele lor valoare artistică, expoziţia are şi o mare valoare istorică, fiind o trecere în revistă a culturii mesopotamiene de la începuturile ei şi pînă în era noastră. După cum se ştie, în Mesopotamia au început să fie consemnate pentru prima oară date istorice, s-au creat biblioteci (în sensul modern al cuvîntului), a atins un grad înalt de dezvoltare cultura conservării „cărţilor”, clasificarea, catalogarea lor. Tăbliţele de lut au adus pînă în zilele noastre, în afară de fapte istorice, basme şi zicători, coduri de legi şi reţete medicale, preziceri şi ghiduri, comentarii ale moravurilor timpului şi sfaturi pentru agricultori. „Cărţile”, scrise atît de frumos încît arată ca nişte opere de artă (pînă a descifra scrierea primii asirologi au şi crezut, de altminteri, că e vorba de motive decorative) se înfăţişează acum vizitatorilor sovietici cu tot prestigiul lor multimilenar.

Cultura Uruk este reprezentată printr-o stelă neagră de bazalt de la sfîrşitul mileniului al patrulea înaintea erei noastre, înfăţişînd o vinătoare de lei, şi printr-un monument de sculptură de o excepţională însemnătate: un cap de zeiţă cu o faţă plină de nobleţe şi expresivitate, cu ochi enormi, cîndva incrustaţi. Cultura babiloniană, care a dat numele întregii civilizaţii din Mesopotamia (denumire folosită pînă la începutul secolului XX), este reprezentată prin sculpturi, statuete, reliefuri de o mare frumuseţe şi rafinament. În 1518 înaintea erei noastre, Babilonul a fost ocupat de kassii. Arta kassită are şi ea mesageri la Moscova: o sculptură originală şi macheta în lut a unui tem-

plu. Arta asiriană este prezentă prin reliefuri cu figuri omenestii, scene de vînătoare, statui etc. În sfîrşit, monumentele artei arabe sînt reprezentate în special prin panouri sculptate şi vase de lut provenind din Samarra, capitala califatului arab din secolul IX al erei noastre.

ANSAMBLURI NOI

Corrida pe patine

La Leningrad a luat fiinţă cel mai tînăr ansamblu pe gheaţă din U.R.S.S. Cel mai tînăr nu numai ca dată de naştere, ci şi ca medie de vîrstă a componenţilor lui: 18 ani.

Anunţul organizatorilor a adunat în sala de concurs peste şapte sute de candidaţi, dintre care trebuiau să fie aleşi numai 70. Cu alte cuvinte, mai bine de zece pe un loc, cum se întîmplă la examenele de admitere de la unele facultăţi şi institutute. Selecţia a fost extrem de severă şi dreaptă, încît „comisia” poate spune cu conştiinţa împăcată că au rămas cei mai buni.

„Pepinierele” de candidaţi au fost asociaţiile sportive „Dinamo”, „Trud”, „Lokomotiv” şi „Spartak” din Leningrad. De acolo au venit Irina Filip-pova, Natalia Ribakova, Mihail Kamimov, Vladislav Sevliaikov, maeştri ai sportului, şi ceilalţi 66 de artiştii, aproape toţi avînd categoria I-a la patinaj. Profesiile lor? Foarte diferite; în orice caz, nici unul nu se gîndeşte să-şi consacre viaţa artei profesionale. De exemplu Janna Artiuh a absolvit şcoala medie de muzică, Svetlana Petrova lucrea la parcul de troleibuze, Volodea Andreev se pregătea să devină tehnician aviator. Dar cei mai mulţi, dată fiind vîrsta lor, sînt încă elevi. De aceea, după repetiţii — în cursul cărora gustă din mierea celebrităţii de mîine — se aşează cumînţi în autobuzul special care îi duce la şcoală.

Spre cîntea lor, sînt elevi silitori atît în clasă cît şi pe patinoar. Aci, în numai cîteva luni, au trebuit să pună la punct un program de balet foarte complicat şi variat ca stil, ceea ce nu-l uşor, chiar şi pentru nişte sportivi de înaltă clasă. Programul e construit pe muzică de compozitori din secolul XIX şi începutul secolului XX, precum şi pe creaţii moderne. Lucrări de Chopin sau „Şeherezada” de Rimski-Korsakov sînt urmate de „Dansul săbiilor” de Hacıaturian. În spectacolele ansamblului leningrădean patinează Carmen a lui Bizet, toreadori, tauri, fete adorabile în mini-fuste. Nu e de mirare că tinerilor artiştii li s-a cerut un efort special pentru pregătirea programului. Pentru a-şi însuşi plastica coregrafică, atît de deosebită de cea sportivă, pentru a se mişca cu uşurinţă de la un compozitor la altul (ce poate fi mai diferit decît Chopin şi Hacıaturian!), de la un stil la altul, ei au lucrat pe brînci, repetînd cîte şaisprezece ore pe zi. Tînărul ansamblu a dat un serios examen de maturitate artistică.

E drept, a avut alături îndrumători de talia lui Konstantin Sergeev, unul dintre cei mai mari balerini sovietici, maeştri de balet ca M. Cernişev, V. Kataev, D. Kuzneţov, K. Boiarski şi alţii.

Toreadorul şi taurul

arta

a

PSIHOFIZIOLOGIE

Omul și izolarea

„Dacă vrei să stimulezi profesia de ucigaș, închideți pentru o lună doi oameni într-o colibă de 18X20 de picioare*; natura umană nu va rezista la așa ceva”, scria cândva O'Henry. Astăzi se dovedește că prozatorul american subestima natura umană. În cadrul unor riguroase experiențe științifice, doi sau mai mulți oameni au trăit și muncit

fizică. O bicicletă imobilă, pe care trebuiau să pedaleze zilnic câte 40 de minute la cerea un efort identic cu cel făcut de un ciclist când urcă o pantă de 30 de grade. În ciuda acestui „sport” și a unui fotoliu extensor care trebuia să le păstreze condiția fizică, participanții nu au putut evita o atrofiere parțială a sistemului muscular, ca și alte

„Există câteva ore care se scurg deosebit de încet: când te gîndești la familie sau cînd pur și simplu n-ai chef de nimic”

peste o lună într-un spațiu închis încă și mai restrîns fără să resimtă nici o pornire criminală.

Ne vom opri asupra celor două experiențe efectuate toamna trecută în Uniunea Sovietică, pentru a studia comportamentul, funcțiile vitale și capacitatea de muncă ale unor voluntari care au acceptat să fie izolați 45 și respectiv 70 de zile. La prima au participat doi medici de vîrste diferite (45 și 25 de ani); în cea de a doua au variat profesioniștii: a fost vorba de un medic, un inginer și un ziarist. Membrii fiecărei echipe nu se cunoșteau între ei, ci s-au întîlnit doar cu scurt timp înainte de începerea experienței (în jurul a două săptămîni). Pentru a fi acceptați, ei au fost supuși unor examene fiziologice și psihologice amănunțite.

Condițiile de trai par extrem de dificile: o cameră mică (de 10 m³!) cu pereții cenuși și tavanul atît de jos încît aproape te lovești cu capul de el. Mobila se reduce la strictul necesar. Ușile grele accentuează senzația de izolare de lumea dinafară. Mai cumplită pentru niște oameni civilizați este însă imposibilitatea de a se spăla, de a se rade și de a-și schimba hainele pe toată durata experienței. Ca și cum atît nu ar fi fost de ajuns, voluntarilor li s-au mai fixat de corp diverși electrozi, pentru ca medicii dinafară să poată urmări modificările intervenite în starea lor fiziologică. Bucăți de țesătură din polietilenă (un material plastic) le-au fost cusute pe fața interioară a cămășilor, la cererea bacteriologilor care țineau să afle ce microbi se vor dezvolta pe piele, cum se vor înmulți aceștia etc.

Meniul cobailor voluntari se compunea din carne, brînză albă și o serie de alte alimente hrănitoare, ceea ce nu pare de lepădat. Precizînd însă că le erau prezentate sub formă de pastă sau deshidratate, vom înțelege de ce nu îi încintau peste măsură. Deși din punct de vedere caloric hrana era perfect suficientă, toți participanții au slăbit considerabil (pînă la 13 kg în experiența de 70 zile).

Principiul esențial al regimului de viață elaborat de medici, biologi și psihologi îl constituia munca. Locatarii camerei făceau „de cart” cîte 4 ore fiecare. Apoi aveau de rezolvat probleme de navigație folosind chiar un sextant), de efectuat teste psihologice, de fotografiat becuri care se stingeau repede, de scris cu un aparat asemănător mașinii de scris și multe altele, în așa fel că erau ocupați 13—14 ore pe zi.

Pentru a compensa imobilitatea impusă de încăperea liliputană și care este foarte nocivă atît fizic cît și psihic, locatarilor ei li s-a impus și o activitate

de muncă, mai ales ale funcțiilor comandate de sistemul nervos vegetativ.

Pe plan psihologic sînt foarte interesante însemnările paralele ale celor doi medici din prima experiență și ale lui Evgheni Tereșenko, radioreporterul din grupa a doua, care se suprapun de altfel în foarte mare măsură.

Pentru medicii cele mai dificile au fost primele 3—4 zile, pînă s-au obișnuit unul cu celălalt, amîndoi cu camera și cu ideea că nu o vor părăsi 45 de zile. Unul din ei, mai flegmatic de felul lui, s-a putut stăpîni ușor, celălalt socotește că jurnalul l-a ajutat mult, împiedicîndu-l să izbucescă. Așa s-a stabilit între ei un „modus vivendi” fără prea mare intimitate din cauza numărului redus de preocupări comune („munca, însemnările și... tăcerea”) și probabil a diferenței de vîrstă, dar și fără ciocniri. O a doua perioadă grea au înregistrat în zilele 16—18, cînd aproape nu mai aveau poftă de mîncare, sufereau de insomnie și chiar de halucinații. Apoi s-au obișnuit cu monotonia vieții, zilele au început să treacă pe nesimțite, dar și fără nimic memorabil, în așa fel încît au ajuns să nu-și mai poată aminti ce mîncaseră sau ce făcuseră în ziua precedentă, cum era mobilată camera etc. Viteza fantastică a timpului ca și pierderea memoriei imediate sînt fenomene inerente unei vieți foarte monotone, confirmate acum încă o dată de experiențele sovietice.

Conviețuirea grupului de trei voluntari a fost mai puțin lină; în rest se constată aceleași impresii și dorințe. Iată un citat concludent din jurnalul lui Tereșenko, scris după patru săptămîni de izolare: „Cart, prînz, examen medical, somn. Timpul s-a concentrat, s-a scurtat... Nu mai putem deosebi o zi de cealaltă. A început să se manifeste oboseala nervoasă. Am devenit iritabili. Acum ne vine mai greu să ne forțăm să lucrăm. Din ce în ce mai des ai chef să deschizi o ușă care să ducă undeva, să vezi altceva. Orice, numai să fie ceva nou. Uneori ajung să te doară ochii, atît de tare dorești să vezi o lumină strălucitoare, sau o bandă roșie, ori cerul albastru. Ne plictisim de moarte”.

De data aceasta, avînd mai mult timp la dispoziție, conducătorii experienței au modificat la un moment dat condițiile. Subit, li s-a permis „cobailor” să facă ce vor: să citească, să joace șah, să asculte radio, cu condiția de a-și cronometra ocupațiile. Deși pare curios, ei au suportat mai greu regimul de libertate decît cel de disciplină impusă; timpul s-a lungit, oboseala și tensiunea nervoasă s-au accentuat, au apărut halucinații auditive (cîntece, zgomot de avioane). Muzica cacofonică transmisă

într-o bună zi în cameră a avut un efect neașteptat: „Am simțit dintr-o dată cum mi se eliberează capul care mi-era parcă strîns într-o menghine, din cauza tensiunii ultimelor zile. Și am fost ușurat”, raportează Tereșenko.

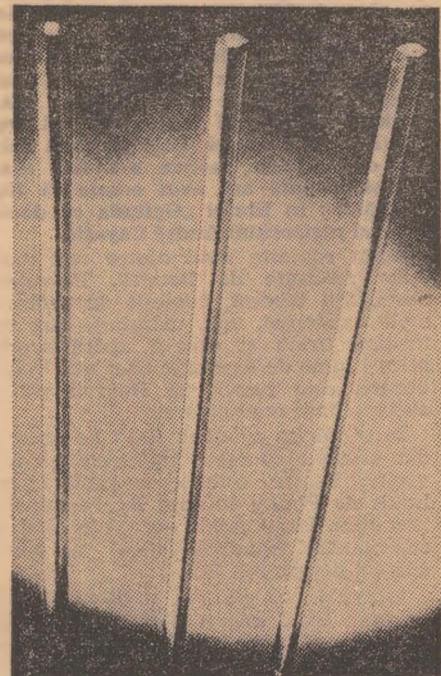
Revenirea la viața obișnuită s-a făcut destul de greu. Și aci rezultatele au confirmat observații mai vechi: organismul se învață greu cu ritmuri noi, dar o dată ce le-a deprins nu-i mai vine ușor să le reia pe cele dinainte. Reînforși în lumea cu dimensiuni normale, foștii izolați s-au temut de spațiul atît de mare, în care li se părea că sînt niște pitici. Au avut amețeli atît de puternice, încît au trebuit să se întindă. Erau slăbiți fizic și nervos. Simțurile le erau mai ascuțite și-i făceau să observe lucruri care mai înainte nici nu existau pentru ei. După circa șase săptămîni tulburările au dispărut.

METROLOGIE

Noi etaloane pentru 100 centimetri

Copil al Revoluției franceze, sub forma unei bare de platină (reprezentînd a zecea mîliona parte din sferul meridianului pămîntesc), metrul nu s-a impus însă în țara lui de baștină decît la maturitate, în 1840, cînd a fost declarat unitate de măsură oficială. Reputația internațională și-a cîștigat-o în 1872: 20 de state s-au întrunit atunci la Paris pentru a se constitui în Comisia internațională a metrului (ai cărei membri au crescut ulterior cu 38) și a înființa Biroul internațional de măsuri și greutăți (BIPM, după inițialele franceze), care să vegheze la invariabilitatea unității de lungime. Cițiva ani mai tirziu s-a adoptat un prototip nou: o bară de platină și iridiu cu secțiunea în formă de X, pe care metrul reprezenta distanța dintre două creștături; acesta era cu 0,0002 mm mai precis decît predecesorul său și s-a lăsat copiat de toate statele membre ale Comisiei, pentru a le ușura operațiile de verificare în propriile lor măsurători. El și-a păstrat locul de cinste pînă în 1960, deși se constata mai de mult că modificări în structura cristalină a aliajului îi redusese precizia.

Între timp cîștigase teren părerea, lansată încă din secolul trecut, că metrul-etalon ar trebui căutat într-un fenomen natural constant și reproducibil. Se alesese chiar lungimea unei unde luminoase, constatîndu-se de altfel că metrul este un multiplu exact al liniei spectrale roșii emise de cadmiu. Din păcate, ulterior s-a văzut că elementele nu sînt substanțe uniforme, ci se compun din diverși izotopi, ale căror radiații au lungimi de undă ușor diferite. Se impunea deci separarea izoto-

Metrul de sticlă rigidă cu secțiunea trapezoidală imbină eleganța cu precizia.

pilor cîtorva elemente, pentru a vedea care radiație este o diviziune exactă a metrului; kriptonul 86 a corespuns cel mai bine, deși în condiții foarte complicate. Începînd din 1960 metrul este egal cu 1 650 736,73 lungimi de undă, în vid, ale radiației care corespunde tranziției atomului de kripton 86 între nivelele 2p_{1/2} și 5d. Pe tot globul aceste condiții nu pot fi respectate decît de cițiva specialiști. De aceea s-a creat încă un tip de lămpi, denumite secun-

știința

dare, cu unul din izotopii: kriptonul 86, Hg 198 sau Cd 114, cu care se lucrează mai ușor. În felul acesta fiecare institut național își etalonează singur și direct instrumentele de măsură folosite în industrie și în știință, eliminînd pierderile de precizie care se produceau pe parcursul de la: prototip internațional la prototip național, apoi la instrumente de măsură din instituțiile de stat și, în fine, la instrumente utilizate în știință și industrie.

În practică, noua definiție a metrului nu a adus decît modificări mărunte, dat fiind că dimensiunea lui a rămas aceeași. Întreprinderile continuă să posede un aparat de control cu care își verifică periodic instrumentele de măsură, pentru a nu depăși devierile admise. Numai în întreprinderile care fabrică instrumentele de măsură s-au introdus lămpi cu unul din izotopii amintiți, spre a se asigura o precizie cît mai mare prin compararea instrumentelor direct cu lungimea de undă.

Prototipul de platină iridată s-a menținut 71 de ani. Cît va trăi oare actuala definiție a metrului? Totul depinde de descoperirile științifice și de precizia pe care o va reclama viitorul. Deocamdată însă se poate pronostica introducerea laserului ca sursă de radiație și adaptarea lui direct la mașina producătoare de instrumente de măsurat.

CALEIDOSCOP

De aceeași vîrstă cu Troia

Recent, arheologii sovietici au comunicat că Petrozavodsk, capitala Republicii autonome a Kareliei, se numără printre cele mai vechi orașe din lume. Cu prilejul unor săpături întreprinse în vecinătate, ei au reușit să stabilească că primele triburi de pescari și vînători s-au stabilit în acele locuri cu mult înainte erei noastre și că istoria orașului a început cu mai bine de 5000 de ani în urmă. S-ar putea spune deci că nordicul oraș sovietic are aceeași vîrstă cu legendara Troie cîntată de Homer în Iliada.

Ipoteza unui savant

Potrivit academicianului sovietic Konstantinov, multe dintre cometele care se deplasează în Univers sînt alcătuite din antimaterie, ele ajungînd în sistemul solar din regiunile galaxiei caracterizate de această substanță Cal-culele au dovedit că exploziile cometelor, atunci cînd trec prin apropierea Terrei și energia degajată într-o asemenea împrejurare atîng o forță apropiată de cea a energiei de anihilare, proces de distrugere reciprocă a atomilor din atmosfera Pămîntului și particulelor de antimaterie. În prezent, ipoteza acad. Konstantinov este verificată experimental de către un grup de fizicieni sovietici. Rezultatele experiențelor îi vor ajuta pe oamenii de știință să elucideze nu numai natura cometelor, dar și gradul de propagare a antimateriei în Univers.

O reptilă enigmatică

La Institutul de paleontologie al Academiei de Științe a U.R.S.S. a fost terminată reconstituirea scheletului unei reptile extraordinare. E vorba de

(*) Aproximativ 32 m²

CIBERNETICĂ EPIDEMIOLOGICĂ

Gripa... probabilă

În orice anotimp, într-o regiune sau alta a globului pămîntesc, un număr mai mare sau mai mic de oameni se îmbolnăvesc de gripă. Cînd virusul acestei maladii găsește condiții prielnice, apar epidemii care cuprind populații întregi. La aproximativ 30—40 de ani epidemia se extinde pe teritoriul mai multor țări sau chiar al unor continente întregi, transformîndu-se în pandemie. În ultimii 50 de ani planeta noastră a cunoscut două pandemii: 1918 și 1957.

Savanții de diferite specialități, ca și medicii, duc de cîteva decenii o luptă îndrăginită împotriva acestui flagel. Pînă acum ei au izbutit să cunoască unele

mează să afle cum va înainta gripa pe teritoriul țării. Acum doi ani la Institutul de epidemiologie și microbiologie al U.R.S.S. a fost creat un laborator de cibernetică epidemiologică. O mașină electronică de calcul are misiunea de a urmări răspîndirea gripei pe cuprinsul țării. Oamenii de știință au luat ca bază a calculului ecuația dinamicii reacției în lanț. Mașina are în cimpul ei vizual deocamdată 128 de orașe sovietice. Pentru viitor au fost realizate modelele a încă 500 de orașe. Și nici aceasta nu este o limită. Mașina poate calcula drumul pe care îl va urma gripa pe toate continentele globului.

Traseele aeriene, șoselele, căile ferate sînt tot atitea mijloace de răspîndire a bolii. În numai cîteva ore ea poate ajunge de la Moscova la Novosibirsk sau Kamceatka, într-un cuvînt în orice colț al Uniunii Sovietice. Cunoșcînd numărul de călători care au pornit din focarul epidemiei și procentul de bolnavi din totalul lor se poate prevedea cu destulă precizie evoluția epidemiei.

După ce primește semnalul despre dezlănțuirea epidemiei și „ia cunoștință” de principalele ei caracteristici exprimate în limbajul cifrelor, mașina pregătește pronosticuri pentru o zi, o săptămînă, o lună. Și posibilitățile ei nu se limitează la atât.

Epidemiologia este lipsită de mijloace de experimentare, care pentru alte științe sînt cele mai importante metode de cercetare. O epidemie nu poate fi provocată artificial. Dar nu ar putea fi ea oare declanșată numai în mașină, cu date care să reflecte o situație convențională, pentru a clarifica ce factori îi influențează evoluția și în ce măsură? În felul acesta epidemiologii ar putea să-și verifice ipotezele, să pună capăt unor divergențe. E posibil ca mașina să demonstreze, de exemplu, că epidemia va fi limitată dacă, încă de la apariția ei, se închid cinematografele și se creează linii suplimentare pentru transportul urban. Nu e exclus ca mașina să considere mai economică măsura de a închide pentru cîteva zile marile întreprinderi decît de a le lăsa să lucreze în continuare cu toată capacitatea. Aceste și alte eventuale soluții urmează să fie verificate de mașină, care într-o singură zi poate „provoca” zeci de epidemii imaginare.

Pe urmele virusului gripal. Într-un laborator din Minsk

particularități ale virusului gripal, au realizat vaccinuri care îl împiedică să pătrundă în organism și au produs în laborator gammaglobulinele, anticorpii care ajută omul să lupte împotriva virusului după pătrunderea lui în organism. Totuși maladia gripală nu poate fi deocamdată învinsă. În schimb, ea poate fi pronosticată. Dar la ce servește pronosticul?

Cînd izbucnește pe neașteptate, epidemia pune în incurcătură organele de sănătate publică. Boala se răspîndește fulgerător și, în scurt timp, seacă rezervele de medicamente. O prognoză corectă a gripei ne ajută însă s-o înțipinăm bine înarmați.

Centrul regional al gripei de pe lângă Institutul de virusologie din Moscova este biroul de prognoză a maladiilor pentru tot teritoriul Uniunii Sovietice. Colaboratorii centrului folosesc mai ales metoda epidemiologică de pronosticare a gripei bazată pe studierea timp de mai mulți ani a manifestărilor ei. S-a observat de pildă că, la fiecare 1,5—2 ani, apar epidemii provocate de virusul de tip A și că epidemiile care revin la 3—4 ani se datoresc virusului de tip B. Știindu-se deci că epidemiile revin după un număr precis de ani, nu e greu de prevăzut că, după scurgerea perioadei respective, ne putem aștepta la o nouă epidemie. Totuși acesta este un pronostic destul de relativ. Pentru a-l verifica, se recurge la metode de laborator făcîndu-se analiza singelui unui grup de oameni pentru a afla dacă cuprinde substanțe de protecție — anticorpi — împotriva gripei de un tip sau altul. Dacă numărul anticorpilor este redus, pronosticul se adevărește.

În 1967, cu mult înainte de a începe „sezonul” gripei, cercetătorii de la Centrul regional au anunțat că în toamna, iarna și primăvara care vor urma, pe teritoriul Uniunii Sovietice nu se vor semnala cazurile de gripă. Pronosticul s-a adevărit. Uneori însă gripa ne prinde surprize, virusii aparent cunoscuți de cercetători încep să se comporte altfel decît pînă atunci. De aceea la Centrul regional al gripei se studiază neconținut însușirile noilor tulpini de virus luate din plin focar al epidemiei. Fără aceasta nu ar fi posibilă o prognoză precisă.

După ce epidemia este anunțată, intră în acțiune noi mecanisme. Ele ur-

buie însă efectuate fie de la distanțe foarte mari, fie la adăpostul unor ziduri protectoare groase, din beton. De altfel și procesul de conservare este destul de complicat. În urma intensei dezintegrări radioactive deșeurile emise în cursul primilor ani o mare cantitate de căldură care, dacă nu este diminuată, dă naștere la o impetuoasă și periculoasă efervescență. Acesta este și motivul pentru care devin indispensabile puternice refrigeratoare, precum și complicate și costisitoare aparate tehnice destinate curățării vaporilor și

depozitului. Rezervoarele nu sînt nici ele veșnice iar unele cataclisme, ca de pildă cutremurele de pămînt, ar putea elibera radioactivitatea înmagazinată, contaminînd mediul înconjurător. Iată de ce savanții din întreaga lume nu-și menajează eforturile în aflarea celor mai indicate soluții care să facă deșeurile radioactive inofensive.

Una din metodele propuse și universal recunoscute ca garantînd o conservare eficientă constă în a introduce deșeurile în sticlă, ceea ce, pe de o parte, face aproape imposibilă dizolvarea lor în apă iar pe de alta, în caz de accident, diminuează considerabil pericolul difuzării. În Uniunea Sovietică, savanții au și început să efectueze importante lucrări pentru realizarea de aparate care să permită completa solidificare a deșeurilor atomice și care să poată fi larg folosite în practica industrială.

Dar cercetătorii sînt preocupați și de eventuala folosire a unora dintre cei mai primejdiosi izotopi conținuți în deșeurile, cum ar fi, de pildă, strontiul-90. Între altele, se preconizează utilizarea lui în crearea unor mici surse de energie electrică. Bateriile funcționînd cu strontiul-90 ar fi foarte indicate în stațiunile meteorologice automate amplasate în regiunile greu accesibile, ele putînd acționa timp de cîteva ani fără a fi reîncărcate. Extragerea din deșeurile a acestor izotopi înainte de „îngropare” ar reduce, în același timp, riscurile unei îndelungi conservări.

Dar mai există și un alt gen de deșeurile, mai puțin radioactive, al căror volum, însă, atinge în industria atomică sute și chiar mii de metri cubi zilnic. În plus, aceste deșeurile se formează pretutindeni unde sînt folosiți izotopii radioactivi: în institutele de cercetări, instituțiile medicale și în diverse ramuri industriale. La început, unii oameni de știință au socotit că ele ar putea fi izolate de mediul înconjurător în gropi sau tranșee speciale, amenajate în așa fel, încît radioactivitatea să fie absorbită de sol. Practica a dovedit, însă, că metoda nu este eficientă, așa că a trebuit să fie abandonată. O altă soluție propusă a fost aceea ca deșeurile radioactive de nivel mediu și slab să fie expulzate în mări și oceane, prin mijlocirea unor containere sau amestecate cu ciment, sub formă de blocuri. Ulterior s-a stabilit însă că nici acest procedeu nu este indicat, deoarece flora și fauna marină se contaminează, periclitînd viața omului care le folosește ca hrană. Nu se poate face nici delimitarea unor zone precise, mările și oceanele formînd un tot unitar în care se propagă radiațiile.

Recente cercetări întreprinse într-o serie de țări au dovedit, totuși, că există și alte mijloace de izolare a buclușelor deșeurilor. În institutele atomice din Uniunea Sovietică, de pildă, au fost elaborate scheme tehnologice, permițînd extragerea și concentrarea lor în volume mici care pot fi conservate în deplină securitate, iar în întreprinderi au fost construite dispozitive cu ajutorul cărora este neutralizată radioactivitatea apelor. Pentru o izolare eficientă, mai sînt de părere cercetătorii sovietici, s-ar putea recurge și la cavități geologice închise, ca de pildă straturile petroliere exploatate, unde produsele de dezintegrare ar urma să fie conservate zeci de mii de ani.

tehnica

resturile unui animal care a trăit într-o epocă foarte îndepărtată în regiunea Karatau din Kazahstan. Doctorul în științe biologice A. Șarov, șeful expediției care a făcut descoperirea, a declarat că reptila aduce cu un mic dinozaur, deși legăturile de rudenie cu acest animal n-au fost încă pe deplin stabilite.

FIZICĂ

Cavalcada celor mai sprinteni

În eternul lor du-te — vino, particulele materiei călătoresc cu viteze diferite care, oricît ar fi ele de fantastice, nu depășesc 300 000 de kilometri pe secundă. Aceasta e, se știe, viteza cu care se deplasează fotonii, particulele de lumină. De altminteri, potrivit teoriei relativității, formulată de Einstein, „bariera luminii” nu poate fi trecută de nici o particulă, fie ea cît de sprintenă. Și într-adevăr, investigațiile practice n-au detectat, pînă în momentul de față, vreun corp mobil care să se miște mai repede decît lumina.

Plecînd, însă, de la raționamentul că orice fenomen e admisibil atît timp cît nu e contrazis de o lege specifică, un om de știință american, prof. Feinberg, pregătește o serie de experiențe pentru descoperirea unor particule cu o viteză mai mare decît aceea a luminii. Existența lor, afirmă prof. Feinberg, e compatibilă cu teoria relativității generale.

Ipoteza savantului se sprijină pe semnificația matematică a termenului de limită. În acest sens există limită superioară și limită inferioară. O particulă mai lentă decît lumina nu va putea depăși niciodată viteza de 300 000 km/s (conform teoriei relativității), dar o particulă mai rapidă decît lumina nu se va mișca niciodată cu o viteză sub 300 000 km/s (aceasta fiind limita ei inferioară).

„Autorul” acestor particule superluminoase, — căci deocamdată nu putem vorbi de un descoperitor al lor — a propus ca ele să se numească tahioni (tachos = rapid, în limba greacă). Ipotezele particule ar poseda unele însușiri curioase: masa lor, de pildă, ar trebui reprezentată printr-un număr numit în matematică imaginar. Este numărul i care — dacă ne amintim de prima noastră cunoștință cu algebra — ridicat la pătrat este egal cu — 1. Exprimată cu alte cuvinte, această însușire arată că viteza amețitoare a tahionilor s-ar datora tocmai pierderii de masă.

Experiențele pentru descoperirea tahionilor vor fi făcute cu un accelerator de protoni.

A. Filin

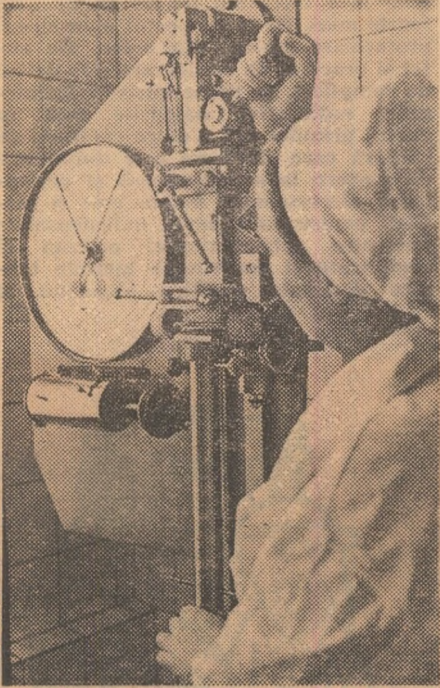
— Care nelsprăvit a uitat să pună cafeaua?

SOLUȚII

Buclușele deșeurilor radioactive?

Actualmente, puterea centralelor atomice din Uniunea Sovietică a atins aproape 1 milion kW. Dar în construcție se află noi centrale, și mai perfecționate, așa că zecile de kilograme de deșeurile radioactive provenite din dezintegrarea nucleului atomului încep să devină din ce în ce mai mult o problemă la ordinea zilei. Pînă acum, în țările care folosesc combustibilul nuclear, deșeurile sînt înmagazinate în uriașe rezervoare subterane din oțel, în care se concentrează cea mai mare parte a radioactivității formată în reactoare. Toate procesele de tratare și de transport tre-

Medicul T. Daurova experimentează rezistența materialelor plastice care înlocuiesc țesuturile bolnave

PENTRU TINERELE MAME

Alimentația prematurilor

După cum se știe, un copil născut cu o greutate corporală sub 2500 g și o lungime sub 47 cm — copil pe care îl numim cu un termen general „pre-matur” sau „imatur” — are mai puține șanse de viață decât un nou-născut la termen normal. Termoreglarea deficitară, incapacitatea de a produce substanțe imunologice, precum și lipsa de adaptare a aparatului respirator și a tubului digestiv la principalele funcții fiziologice îi pun în primejdie existența.

De aceea, în afara măsurilor de încălzire a corpului prin învelirea într-un strat subțire de vată și prin culcarea copilului într-un pat special, cu 2—3 sticle cu apă caldă, grija mamei trebuie să se îndrepte spre alăptarea lui corectă.

Deși are o putere de supt scăzută, nevoile în calorii, vitamine și minerale ale prematurului sunt proporțional mult mai mari decât ale copilului născut la termen. Incapabil să ingere și să digere cantități mari de alimente, prematurul tolerează totuși foarte bine proteinele și glucidele.

Alimentul care îndeplinește toate condițiile pentru o dezvoltare armonioasă a prematurului este în primul rând laptele de femeie nefiert. În cazul când copilul nu poate să sugă sau să înghită, laptele trebuie administrat cu ajutorul unei sonde subțiri de cauciuc Nelaon (nr. 10) introdusă pînă în stomac. Deși de cea mai bună calitate, proteinele din laptele de femeie, fiind într-un procent mai redus, nu pot asigura însă totdeauna o creștere satisfăcătoare. De aceea este necesar uneori să se adauge și unele preparate dietetice (eledon sau lapte praf), care au un aport sporit de proteine ușor asimilabile. Este bine să se știe că, dacă sugarul normal necesită numai 1,5—2 g proteine/kilocorp/zi, nevoia de proteine a prematurului poate atinge 5—6 g/kilocorp/zi.

Glucidele, în general mai bine suportate de tubul digestiv al prematurului decât grăsimile (lipidele), nu trebuie totuși să depășească 12—18 g/kilocorp/zi. Pentru recuperarea deficitului de greutate și lungime, mineralele joacă un rol esențial: ele se găsesc în eledon sau lapte praf în cantități mai mari decât în laptele de femeie.

Dacă regimul alimentar corespunde particularităților digestive ale copilului prematur, greutatea lui se va dubla în 8—10 săptămâni, în timp ce nou-născutul la termen își dublează greutatea abia în luna a cincea.

Sfătuim însă mamele prematurilor ca în primele 8—10 zile de la naștere să nu supraalimenteze copilul. Prin tatonări i se va asigura o cantitate de lapte care să nu depășească la început 50—60 cal./kilocorp/zi și numai după primele 10 zile se va ajunge la 120—150 calorii/kilocorp/zi.

După primele două săptămâni, dacă creșterea în greutate nu este satisfăcătoare, la alimentația cu lapte matern se va adăuga 1 la sută hidrolizat de

cazeină, eledon — 5—10—15 g la o masă sau babeurre cu 5 la sută zahăr — 5—10—15 g la fiecare masă.

Această alimentație specială se va da pînă la terminarea procesului de adaptare, care ține de obicei 4—5 săptămâni. După aceea alăptarea copilului prematur nu se mai deosebește prea mult de cea a nou-născutului la termen.

Dr. Izolda Troițkaia

E BINE SĂ ȘTIM

Tratamentul constipației

Constipația, boală specifică civilizației moderne, sedentarismului și alimentației rafinate, necăjește multe persoane.

Constipația habituală (obișnuită), cu alte cuvinte cea care nu s-a produs ca o consecință a unei boli locale sau generale, este o afecțiune destul de benignă. Pentru vindecarea ei este necesar un tratament perseverent și complex. Medicamentele purgative, clismele și orice alte proceduri de acest fel, nu numai că nu înlătură tulburarea de tranzit, dar produc o iritație a tubului intestinal care este mult mai supărătoare decât însăși constipația.

Tratamentul va urmări de aceea ca, prin mijloace naturale, adică în primul rând pe cale alimentară, să restabilească o evacuare regulată a intestinului. În acest scop, va trebui desigur să folosim vremelnic și unele medicamente (lubrefiante ca uleiul de parafină și antispastice) fără a face însă abuz de ele. Mesele vor fi bogate în alimente care excită peristaltismul intestinal și lasă un reziduu abundent, deci vor conține pîine neagră, fructe, legume (mai ales crude), salate. Evacuarea intestinală este favorizată și de alimentele care conțin zahăr (mai ales lactoză): miere, fructe bogate în zahăr ca: mere, pere dulci, prune afumate, curmale, smochine, fructe zaharisite. Acizii organici stimulează de asemenea intestinul: de aceea sînt indicate zerul, laptele acru, chefirul, iaurtul, vinul de fructe. Pot fi utile și mîncărurile sărate, ca scrumbiile, măslinele, sardelile, brinza. Este apoi importantă administrarea de grăsimi (la cei care le suportă sau a căror greutate o permite): unt, smîntînă, maioneză, și, înainte de toate, ulei de parafină, acesta din urmă putînd fi consumat fără grijă de oricine.

Există apoi o serie de metode empirice care s-au dovedit foarte utile în constipația obișnuită pe care merită să le încercăm: se va bea dimineața pe nemîncate o cafea neagră sau un pahar cu apă rece cu o linguriță de miere sau 2—3 bucăți de zahăr, ori se vor consuma cîteva prune afumate puse din ajun la muiat; se va face masaj abdominal, eventual cu un glob greu de masaj care va fi rulat de mai multe ori pe zi pe abdomen în direcția intestinului gros; se vor executa mișcări și exerciții fizice, pentru că sedentarismul este cauza principală a constipației habituale; se va educa actul de defecație prin așezarea zilnică pe scaunul de W.C. la

aceeași oră într-un repaos suficient; la fumători, o țigară poate avea un efect excitant, dar trebuie știut că excesul de nicotină produce adesea tulburarea motilității intestinale.

Cîteva cuvinte despre medicamente. În constipația obișnuită, fără dureri, se va începe cu ulei de parafină 2-3 linguri seara, supuzitoare cu glicerina introduse zilnic la aceeași oră, sîmîntă de in 2-3 lingurițe la o ceșcuță cu apă băute după ce au stat la muiat 24 de ore, agar-agar 10-30 g pe zi. La nevoie, se adaugă o bucată de vreme cu regularitate, la aceeași oră, un purgativ salin: sulfat de sodiu și fosfat de sodiu aa 30 de g, citrat de sodiu 40 g — o lingură la 1 l apă, cite un pahar dimineața și seara înainte de masă.

Dr. I. Sovetov

ENDOCRINOLOGIE

Hormon

pentru „pitici”

Situată dedesubtul creierului, la baza craniului, hipofiza — sau glanda pituitară, cum i se mai spune — are o activitate deosebit de bogată. Ea trimite în sine nu mai puțin de opt produse pe care le secretă. Printre ele, hormonul de creștere ocupă un loc de primă importanță, căci insuficiența lui duce la așa-numitul nanism hipofizar.

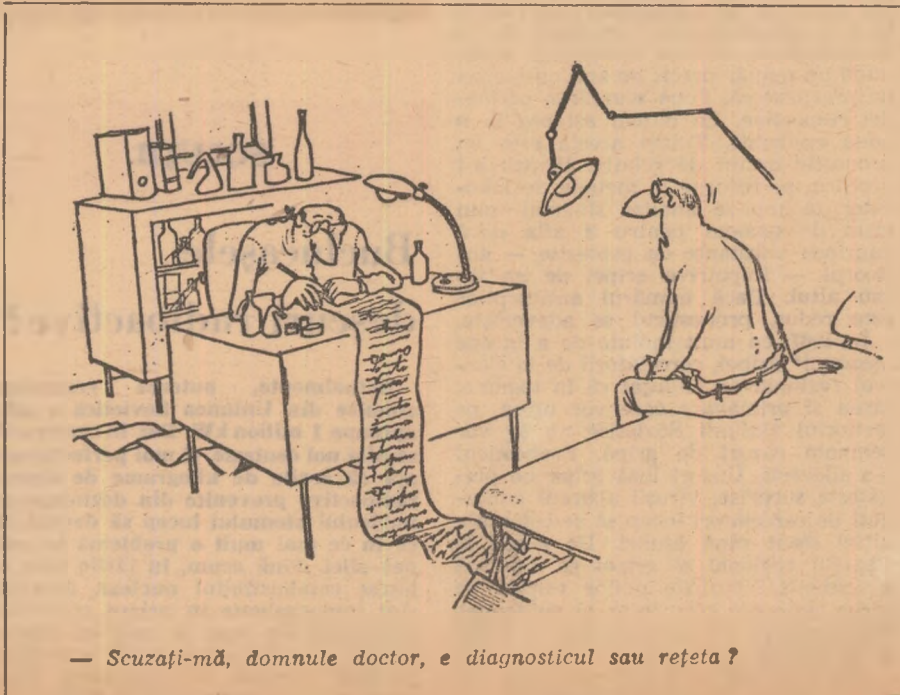
La „piticii” care suferă de această afecțiune, procesele chimice din sine nu mai au loc în mod normal și organismul nu mai este în stare să acumuleze aminoacizii necesari elaborării proteinelor din care e construit corpul uman. O altă consecință este și diminuarea cantității de zahăr în sine (hipoglicemie), ceea ce provoacă o scădere a energiei de care dispune bolnavul. Deși tumorile hipofizei determină uneori o deficiență a hormonului de creștere, cercetătorii sînt convinși că mai există și alte cauze, care n-au putut pînă acum să fie descoperite.

Piticii hipofizari sînt armonios dezvoltati din punct de vedere fizic și nu prezintă nici un minus intelectual. Dar trebuie subliniat că astfel de „oameni în miniatură” rezultă și de pe urma unor maladii ale rinichiului sau ficatului, a unor cauze ereditare, precum și a subnutriției. Iată unul din motivele pentru care deficiența pituitară e dificil de diagnosticat.

Începînd din 1956, hormonul de creștere a fost extras în stare pură din hipofizele cadavrelor umane. Căci din păcate, numai extrasele pituitare de la oameni și de la maimuțe, a căror cantitate totală e foarte redusă, sînt eficiente. Pentru un tratament de un an sînt necesare cel puțin 70 de hipofize — și reglementarea creșterii nu se obține decât după o medicație aplicată vreme de cîteva ani.

Speranțe mari se pun acum într-o eventuală transplantare a hipofizei, ceea ce ar rezolva în mod radical problema. De asemenea, se lucrează intens la obținerea pe cale sintetică a hormonului, a cărui moleculă este compusă din 188 de aminoacizi.

Dr. B. Grekov

— Scuzați-mă, domnule doctor, e diagnosticul sau rețeta?

Poșta medicului

DAN I. O. — București: 1) Da, dacă este practică un timp îndelungat. Principala consecință: impotența prin inhibiție psihică. 2) Simplu: suprimind cauza, înlăturând efectul. 3) Dimpotrivă, vă recomandăm să vă căsătoriți.

CARMEN — Timișoara: Asemenea tratamente nu se fac decît limitat și experimental în străinătate. La noi nu au fost încă introduse.

ADRIANA M. — Deva: Cele mai multe din neplăcerile pe care vi le produce copilul dv. sînt cvasinormale la această vîrstă. Este vorba de o hiperexcitabilitate nervoasă care va dispărea probabil cu vîrsta. Puteți folosi pentru combaterea acestei stări clordelazin 1—3 mg/kilocorp/zi divizate în 3 prize. Împotriva constipației: sucuri de fructe între mese (8—12 lingurițe pe zi), ceai de sunătoare bine îndulcit și la nevoie supuzitoare cu glicerina sau termometru!. Pentru hernie, consultați un chirurg. S-ar putea ca și aceasta să contribuie la unele tulburări.

POPESCU I. — Gorj și A.P. — Sîlna: Problema nu este nici simplă și nici mică. Este necesar să consultați un specialist în boli uro-genitale, un endocrinolog și un neuro-psihiatru. Este greu să vă putem ajuta pe această cale.

DAN UNDA — Pitești: 1) Bronșectaziile propriu-zise nu au nici un tratament, modificarea anatomică fiind ireversibilă. Tratările sînt numai formele de supurație bronșică dezvoltate pe acest fond, ca și variatele tulburări funcționale respective. 2) Stenoza mitrală nu se poate trata decît chirurgical la persoanele tinere, dar consecința ei — și la mama dv. este probabil vorba de o insuficiență cardiacă — poate fi ameliorată. Conduita terapeutică va fi fixată de medicul dv. curant. 3) Dereglările ciclului menstrual la fete tinere sînt frecvente. Este necesar totuși un examen de ginecologie endocrină.

G. V. BUNEA — Făget: Durerile de cap pot avea cauze multiple care trebuie investigate. Ne gîndim în primul rînd la o sinuzită sau un sindrom astenic. Palliativ, puteți încerca o cură de injecții cu Gerovital H 3, dar pentru un tratament etiologic sînt necesare examene de specialitate. În nici un caz, nu vă limitați la antinevralgice!

B.P.P. — Iași: Protezele acționate de biocurenți nu sînt de domeniul științifico-fantastic, dar nici nu au intrat încă în practica curentă. Pentru obținerea aprobării adresați-vă Ministerului Sănătății, str. Lt. D. Lemnea 2, București.

A. P. CUHEANU — Maramureș: Credem că este vorba de un sindrom adipozo-genital. Tratamentul se axează în primul rînd pe regim hipocaloric (v-ar fi util poate citva timp regimul tip Antoine, publicat recent de noi). Terapeutică endocrină se face la început cu hormon gonadotrop corial (Prolan Bayer sau Coripan) cîte 500—1500 u. de 3 ori/săptămîna timp de 6 săptămîni; apoi pauză 2 luni și repetarea curei. Dacă după acest tratament nu apare ameliorarea funcției sexuale, tratamentul trebuie considerat ineficace și înlocuit cu hormoni sexuali (Testolent 1 fiolă i.m. la 25 de zile). În caz că există și o insuficiență tiroidiană (cum pare a fi situația la dv.) este necesar și tratament tiroidian. Oricum, conduita terapeutică va fi supravegheată de un medic.

MARIA I. — Brad: 1) Pentru precizarea diagnosticului sînt necesare explorări renale într-un serviciu de specialitate și un examen ginecologic-endocrin. 2) Asemenea lapsusuri sînt inevitabile la începutul carierei. Nu au nici o legătură cu... Freud. 3) Celelalte fenomene sînt de natură nervoasă. Un tratament de întărire în acest sens va fi salutar. Vă recomandăm: ser neurotonic 10 fiole lunar, asociat cu vit B₁ forte și Fosfobion. În restul zilelor: vit. P P cîte 1/2 tabl. de 3 ori/zi la mijlocul meselor, Remineron 3 lingurițe/zi, Multiglutin 1 fiolă/zi pe gură.

RADU FURTUNĂ — Brad: 1) Temele propuse de dv. sînt înscrise în planul nostru și articolele vor apărea în curînd. 2) Pentru medicamentul solicitat adresați-vă Ministerului Sănătății, str. Lt. D. Lemnea 2, București.

(Continuare în pag. 11-a)

SUDAN

Pe malul Nilului Albastru

Aterizăm la Khartoum la o oră cînd viața, învinsă de căldură, se oprește. Către prînz, mercurul din termometre indică 38° la umbră. Ca să ne ducă la destinație — un hotel de pe malul Nilului Albastru — mașinile, încinse ca niște cuptoare, trec prin fața unor magazine și saloane de coafură cu ușile ferecate și a unor instituții și ministere în care nu se vede țipenie de om. După trei ore, însă, în pragul serii care în sud se lasă cu repeziune, cînd luminile orașului vor începe să strălucească mat pe fundalul unui cer crepuscular, magazinele se vor redeschide, birourile își vor relua activitatea, fiecare salariat își va termina lucrarea, gestul sau fraza întrerupte de caniculă, și totul se va desfășura cu simplitatea fermecătoare a poveștilor cu zine.

Înainte de a ajunge la hotel, trecem pe lângă o grădină zoologică. Îndărătul

spune exact cum se numesc dar știu că sînt răpitoare — coboară pe frunzișul des. Apoi, își desfac din nou aripile și încep să plutească o vreme în văzduh, aidoma elicopterelor, după care se lasă lin pe crengi și încremenesc ca niște spini uriași, înghițite cu repeziune de umbra trunchiului și a frunzelor.

Într-un saltăm din apropiere s-a instalat de curînd o familie de berze. Înainte de a atinge ramurile, ele își lansează în față picioarele lungi, care ar putea fi comparate cu trenul de aterizare al unui avion, frînează cu aripile rotunjite și se prind de copac cu mai puțină delicatețe decît vecinele lor răpitoare. Am impresia că recunosc în capul familiei o barză din Sviatogorsk, care vine în fiecare an în această localitate, ca să-și facă cuibul pe o roată de căruță. În orice caz, prietena mea

Prășitul bumbacului cu mijloace locale, în așteptarea mecanizării

unui gard solid, dormitează hipopotami, elefanți, rinoceri, girafe, maimuțe — care n-ar fi exclus să creadă că ele trăiesc în libertate iar noi, frații lor cu piele netedă, în cuști — antilope blinde cu ochi semănînd cu ai Sophiei Loren, zebre vîrgate și o mică făptură ieșită din comun: un pui născut în captivitate dintr-o leoaică și un tigrul.

Iată-mă singur instalat într-o cameră mobilată cu gust. Rezist cu greu tentației de a mă cufunda imediat într-un somn adînc și ies în balcon. Un val de aer încins îmi frige obrazul. Inchid repede ușa, dau drumul dispozitivului de aer condiționat și mă culc.

Mă trezesc la ora care la noi, în nord, corespunde asfințitului, dar care aici este inundată de lumina puternică a soarelui și de azuriul unui cer imaculat. Ies iarăși în balcon. Căldura s-a potolit. În dreapta hotelului, la poalele unor salcîmi cu trunchiuri uriașe, avînd diametrul unor stejari bătrîni de pe meleagurile noastre, își poartă calm apele Nilului Albastru. Acum șase ani, la Luxor, am avut prilejul să admir, tot din balconul unui hotel, valurile maiestose ale Nilului. Dar fie că se numește Albastru sau Alb, apele marelui fluviu sînt pretutindeni galbene, turburi și periculoase. Nu e recomandabil să te scali în ele.

Păsări mari cu pene închise la culoare și cioc coroiat — n-aș putea

din Sviatogorsk are aceeași expresie inteligentă, concentrată și meditativă ca și barza de aici.

Chiar în acest moment, prin fața mea trece în zbor un cîrd de rațe sălbatice. Dar asta-i prea de tot! Le recunosc pe toate; le-am întîlnit în toamnă, la Meșcera, cu prilejul unei partide de vînațoare. Iată, deci, unde pleacă să ierneze ciudatele păsări călătoare.

Trebuie să luăm contact cu orașul, să vizităm palatul prezidențial, apoi să participăm la o întîlnire cu studenții universității... Dar, înainte de toate, trebuie să bem, fie o cafea sau un ceai și negreșit limonadă, oranjadă rece sau cel puțin un pahar de sifon. În Sudan, nu se pornește la treabă fără să bei ceva. Indiferent unde ai merge și se oferă imediat o băutură, nu neapărat ca să te răcorești ci ca să îngurgitezi o cantitate respectabilă de lichid: ceai cald cu mentă sau altceva de acest gen, oranjadă rece, suc de fructe, sifon sau bere. Acest lucru nu e legat de vreo tradiție, ci de instinctul de conservare, numai așa putîndu-se menține un echilibru al lichidelor într-un organism care consumă enorm de multă apă pe o asemenea arșită insuportabilă. Dar cum se întîmplă deseori, obiceiul s-a detașat de rațiunea lui fiziologică și, de aceea, de dimineață pînă seara trebuie să înghiți fel de fel de băuturi, într-o cantitate mult mai mare decît ar fi necesar.

Khartoum, capitala Sudanului, e alcătuit din trei părți: Khartoum propriu-zis, Khartoum-North și Omdurman. Cel dintîi e centrul administrativ al țării, unde se află palatul prezidențial și toate instituțiile guvernamentale, ambasadere și băncile, precum și universitatea, diverse școli, muzee și hoteluri somptuoase. Stilul victorian se îmbină aici cu elemente de arhitectură națională, lucru caracteristic fostelor colonii britanice. Fenomenul e reprodus, în miniatură, în noul cartier din preajma aeroportului. Oameni înstăriți — comercianți, proprietari de pămînt, înalți funcționari — și-au construit pe un teren, pînă nu de mult viran, vile cochete, avînd fie numai parter, fie un etaj sau două.

La Khartoum există uzine, fabrici și ateliere meșteșugărești. Khartoum-North, așezat pe malul celălalt al Nilului Albastru, posedă șantiere navale, antrepozite, ateliere de cale ferată. Ca să ajungi la Omdurman, trebuie să traversezi podul care se arcuiește peste Nilul Alb. Case joase, cu ziduri oarbe — căci toate ferestrele dau după moda orientală spre curțile interioare — un bazar imens și zgomotos, cățiri, cămile

și autocare galbene și vechi, cafenele miniaturale, gogoșerii cu arome apetisante etc., etc. Pe scurt, un oraș tipic arab.

...Recepția oferită în cinstea noastră la universitate se desfășoară sub cerul liber. Pe niște mese așezate în mijlocul unei pajiști cu gazonul proaspăt tuns sînt rînduite cu gust vase încărcate cu fructe, prăjituri, biscuiți, bomboane și delicatose specifice orientale. Jur-împrejur, un parc umbros care invită la meditație. Soarele s-a mistuit în Nil. În crepuscul trestia de pe malul fluviului aruncă în apă ciudate umbre purpurii.

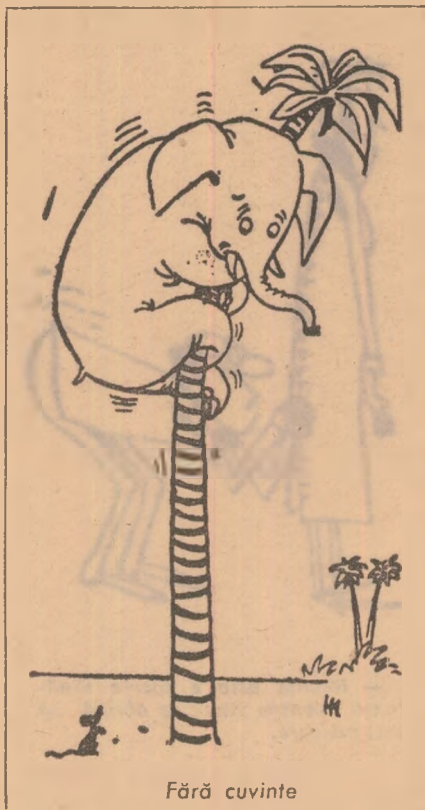
...Aeroportul din Port Sudan ne primește, în puterea nopții, cu niște lumini puternice care marchează pista de aterizare.

— Dacă o vrea Allah — se aude o voce din cabina pilotului — în câteva minute vom ateriza la Port Sudan.

Allah e clement și descindem vii și nevătămați în căldura umedă a acestui oraș de pe malul Mării Roșii. Paleta uriașă, cit o elice de avion, a ventilatorului din spațioasa cameră a hotelului „Marea Roșie” îmi oferă nu numai răcoarea mult dorită ci și senzația că zborul continuă toată noaptea, de data aceasta, însă, în deplină securitate și fără intervenția lui Allah.

Dimineața e superbă, inundată de soare, de parfumul florilor din curtea interioară a hotelului și de flectărea de pe culoare. Astfel începe una din acele zile stranii despre care îți amintești mai tirziu ca despre un lucru ireal, căci evenimentele ce se petrec în cursul ei, deși n-au nici o legătură cu viața noastră, cu preocupările noastre, se integrează totuși în cele mai adînci fibre ale sufletului și rămîn acolo. Ce ne oferă această zi? Un oraș frumos, cu un port împinzit de macarale aducînd cu gîtul unei girafe, vapoare ancorate în radă și lîngă debarcadere: cargouri engleze și olandeze, norvegiene și grecești, panameze și liberiene etc. Bazarul beduinilor, unde se găsesc de vînzare vreascuri de foc, fin, legume, mîncăruri condimentate, gătite în ulei de măsline rînced ș.a. Facem și o plimbare la bordul unei mici ambarcațiuni cu fundul de sticlă, deasupra abisurilor verzui ale mării, în care se pot vedea castele de coral, o bogată vegetație și uriașe cochilii, bibani somnolenți și pleveușcă, vietăți diforme cu bot proeminent și niște splendizi pești argintii în formă de țigară. E o croazieră pasionantă. Cînd soarele e pe punctul de a se cufunda în mare, ne înfocăm în port. La apus, cerul e de un portocaliu sinistru, desenînd, într-un singur punct, o jerbă de foc între doi nori plumburii; e cerul Pompeiului în tragicul moment al erupției.

Iuri Naghibin

Fără cuvinte

STATELE UNITE

Mecanismul electoral

Alegerile prezidențiale din Statele Unite, care se țin o dată la patru ani, constituie unul din cele mai lungi și mai complexe procese electorale din lume, durînd aproape opt luni și desfășurîndu-se în trei etape succesive.

Etapa I-a: alegerile preliminare (pri-

maries) se țin numai în 14 din cele 50 de state ale S.U.A., plus districtul Columbia, pe teritoriul căruia se află Washingtonul. Ele au început la 12 martie în New Hampshire și se vor termina la 11 iunie în Illinois.

Cu acest prilej, se alege delegația la conferințele naționale (national conventions) ale partidelor democrat și republican. În celelalte 36 de state delegații sînt aleși în cadrul unor conferințe locale (state conventions) sau, așa cum se întîmplă în câteva cazuri, ei sînt desemnați de către comitetul fiecărui partid în statul respectiv.

În Massachusetts, Ohio etc. delegația la conferința națională se obligă să sprijine pe candidatul care obține cel mai mare număr de voturi la primul tur de scrutin. Dar prevederea nu se aplică pretutindeni. De altfel, fiecare stat decide, cu ocazia fiecărei alegeri prezidențiale, dacă va ține „preliminare”, stabilînd totodată și modul lor de organizare. De pildă, anul acesta, pentru a vota pe delegații la conferința națională, participanții la „preliminare” trebuie să dovedească apartenența lor la partidul respectiv. Statul Wisconsin face însă excepție: acolo orice persoană înscrisă pe listele electorale poate lua parte la „preliminarele” oricăruia dintre partide, interzisă fiindu-i numai participarea la ambele.

În principiu, scopul acestei etape este de a delega la conferința națională cît mai mulți susținători ai unuia sau altuia dintre viitorii candidați la președinție. De fapt, însă, ele au mai mult un rol propagandistic, acela de a impresiona pe delegații celorlalte 36 de state prin numărul de voturi obținute de un anume candidat. E un test de popularitate care dă adesea rezultate bune: în 1952, conferința națională a partidului republican s-a oprit asupra lui Eisenhower în urma rezultatelor obținute de el la „preliminarele” din New Hampshire. Același efect l-a avut pentru J. F. Kennedy, în 1960, succesul său asupra lui Hubert Humphrey, în etapa I-a ținută în statul Virginia de Vest.

Etapa a II-a — conferința națională — va avea loc anul acesta la Miami Beach pentru republicani (5 august) și la Chicago pentru democrați (26 august). Este stadiul în care se triază... candidaturile la candidatură.

După ce s-a adoptat o platformă-program, delegații la conferința fiecărui partid votează în favoarea unuia dintre cei care cer investitura pentru a candida la Casa Albă. Uneori problema se rezolvă repede: uzanțele cer ca un președinte care solicită reinnoirea mandatului să fie votat imediat, prin aclamații. Dar, nu totdeauna această lege nescrișă e respectată: exact acum un secol, în 1868, un alt președinte Johnson (Andrew), doritor să mai rămînă încă patru ani în fruntea executivului, a fost respins de conferința națională a republicanilor, care l-au preferat pe generalul Grant.

La partidul aflat în opoziție, conferința este un prilej de aprige dezbateri, care necesită adesea mai multe tururi de scrutin. În 1940, candidatura lui Wendell Wilkie a fost aprobată abia după ce delegații votaseră de șase ori.

O ultimă sarcină a conferinței naționale, este desemnarea candidatului la vicepreședinție. De cele mai multe ori, însă, aceasta e o simplă formalitate, deoarece cuvîntul hotărîtor îl are candidatul la președinție, care se fixează asupra partenerului său în funcție de anumite criterii geografice, religioase, ideologice etc. De exemplu, Kennedy — catolic, de origine irlandeză și provenit din zona de nord a S.U.A. — a optat pentru candidatura la vicepreședinție a lui Lyndon Johnson, care e protestant, de origine engleză și locuind în sudul țării.

Etapa a III-a începe anul acesta la 2 septembrie, cînd se deschide oficial campania electorală. La 5 noiembrie (prima zi de marți a acelei luni) 70 de milioane de americani vor merge la urne. Vîrsta minimă pentru a căpăta dreptul de vot este de 18 ani în Georgia și Kentucky, 19 în Alaska, 20 în Hawaii și 21 în celelalte state.

Rezultatele nu indică direct pe președinte și vicepreședinte, ci pe cei 538 de membri ai colegiului electoral. Cum însă aceștia aparțin unuia dintre cele două partide, e suficientă o majoritate simplă de 270 de voturi pentru a stabili cine va fi locatarul Casei Albe în următorii patru ani. Membrii colegiului își trimit prin poștă voturile, a căror numărătoare oficială se efectuează la 6 ianuarie.

Rezultatele se calculează pe fiecare stat în parte, așa că nu este obligator ca președinte să devină candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi pe întreaga țară. În 1888, bunăoară, Benjamin Harrison a avut majoritatea în colegiul electoral, deși în favoarea rivalului său, Grover Cleveland, votaseră mai mulți cetățeni.

Epilogul ultimei etape se va desfășura la 20 ianuarie 1969, cînd noul președinte va depune jurămîntul.

V. Arkadiev

MICĂ ENCICLOPEDIÉ

Rigorile etichetei

Născute în Orient, preluate de Bizanț și transportate în Europa apuseană prin mijlocirea cruciaților, complicatele norme de comportare cunoscute sub denumirea de *etichetă* și-au adaptat rigorile la gusturile și exigențele diferiților monarhi.

În Bizanț de exemplu, prosternarea în fața împăratului era obligatorie. Oarecum îndulcită, eticheta de la curtea monarhilor occidentali se mulțumea să impună ingenunchierea în fața înal-

tului personaj. Se pare că această incomodă manifestare a respectului față de suveran s-a născut la curtea Spaniei, celebră, de altminteri, prin severitatea etichetei. Apoi a trecut în Austria, unde i s-a adăugat varianta, pentru persoanele sus-puse, a ingenunchierii pe un singur picior. Legile drastice nu admiteau derogări, cu excepția celor sugerate de monarh. Când Lessing, care se simțea infinit mai bine în tovarășia muzelor decât a regilor, s-a împiedicat încercând să execute o complicată figură de gimnastică impusă de eticheta de la curtea Mariei Tereza, împărăteasa i-a îngăduit să nu repete pe viitor, dificilul exercițiu.

Influența curții spaniole s-a făcut simțită și în Anglia, unde pantalonii curtenilor se uzau la maximum în dreptul genunchilor. Fastul și pompa care însoțeau rigorile etichetei spaniole erau tentante pentru mai orice suveran. Dar deși monarhilor francezi le plăcea și lor ceremonialul, curtea de la Versailles nu a adoptat atributele etichetei spaniole. Rafinamentul Parisului nu se împacă cu duritatea Madridului. Invitat, în 1547, la curtea regelui Angliei, Eduard al VI-lea, mareșalul francez Vieilleville nota în memoriile sale:

„Prinzul era servit de cavaleri ai Ordinului jartierei. Ei se lăsau în genunchi ori de câte ori se apropiau de masă. Un lord — șambelan prelua tip-siile din mâinile lor și, căzând în genunchi, le prezenta regelui. Nouă, francezilor, ni s-a părut foarte ciudat obiceiul ca reprezentanții de seamă ai aristocrației engleze, unii cu cele mai înalte grade militare, să fie nevoiți să ingenunchieze la fiecare pas. În Franța pînă și pajii își îndoaie doar un picior cînd intră în dormitoarele regale”.

Dacă eticheta franceză era indulgentă cu genuflexiunile, ea excela în schimb, într-un ceremonial neobișnuit de bogat în amănunte privind toaleta sau masa regală. De dimineață, de cînd se dădea jos din pat (celebrul *lever du roi*) și pînă seara tîrziu, regele era prizonierul unui ritual solemn. Legi scrise indicau cine trebuie să-l încalțe, să-i înmîneze cămașa și alte amănunte vestimentare (regelui rezervîndu-i-se dreptul de a-și muta conținutul buzunarelor dintr-un costum în altul), cine să-i facă patul, să-i anunțe dejunul, să-i toarne cîteva picături de parfum pe mîini ș.a.m.d. Toate aceste operații, împărțite la rîndul lor în subcapitole (există un ceremonial al „dezbrăcării halatului”, unul al „turnării vinului” etc.) necesitau o armată de demnitari și slujitori. Bucătăria curții lui Ludovic al XIV-lea, de pildă, număra 448 de bucătari, plus un număr apreciabil de ajutoari și inspectori culinari.

Dar „micile rigori” ale etichetei? De exemplu: cine se bucura de privilegiul... de a purta pantofi roșii? În Bizanț, numai împăratul. Importați de curțile regale occidentale, ei au ajuns la Paris modificați, sub forma pantofilor cu toc roșu pe care aveau dreptul să-i poarte numai reprezentanții marii nobilimi. Un capitol special al eti-

chetei era rezervat rochiilor cu trenă. La curtea Franței trenă reginei putea număra 11 yarzi; fiicele regelui aveau trenă de 9 yarzi, nepoatele — de 7 yarzi, prințelesele din familia regală — de 5 yarzi, celelalte prințelese și ducesele — de 3 yarzi. Un yard francez era egal cu 119 centimetri... Cum se mișcau elegantele vremii în aceste toalete? „Mînimă non curat proctor”, glăsuiește o zicală latină. Cu alte cuvinte, cei mari nu se încurcă în fleacuri...

Z. Vinogradova

DISPUTA CALENDARELOR

După „stil vechi”

Valea Gwon, ducatul Pembrokeshire, Țara Galilor: un colț din Marea Britanie în care calendarul nu se grăbește.

Locuitorii sus-numitei văi continuă să trăiască după calendarul iulian, adoptat la Roma, din ordinul lui Iuliu Cezar, încă în anul 46 î.e.n. Cînd papa Grigore al XIII-lea a introdus, în 1582, un alt sistem de împărțire a timpului, noul calendar a fost adoptat, în același secol, de multe state europene. Anglia, Rusia și Suedia l-au acceptat cu întîrziere, dar populația văii Gwon a refuzat să se orienteze după calendarul gregorian, în vigoare în zilele noastre.

Potrivit calendarului iulian anul numără 365 și $\frac{1}{4}$ de zile, deci în comparație cu cel actual, gregorian, o zi „iuliană” e mai lungă cu aproximativ 11 minute. În cei 2 000 de ani care au trecut de la introducerea calendarului lui Iuliu Cezar, această diferență a însumat 12 zile.

Marea Britanie a adoptat calendarul gregorian în urmă cu 171 de ani, cînd diferența dintre „stilul vechi” și cel nou era de numai 11 zile. „Înapoțai-ne 11 zile!” cereau cei nemulțumiți de „comprimarea” timpului. Nemulțumirile nu s-au extins, însă, și asupra văii Gwon. Localnicii au rezolvat litigiul continuînd să socotească timpul ca înainte și declarînd că „nu se urnesc nici cu un minut”. Ei respectă cu strictețe tradiția și nu se sfîșesc să petreacă Revelionul sau alte sărbători cu 12 zile mai tîrziu decît concetățenii lor. Mai mult, sînt convinși că „toți ceilalți” greșesc, chiar dacă „toți ceilalți” înseamnă majoritatea populației de pe glob.

I. Lukov

— Rochia asta e foarte sănătoasă pentru tine; te obligă să faci mișcare.

APA CEA DE TOATE ZILELE

Impotriva accidentelor de circulație

Barele de protecție ale autovehiculelor sînt oare suficient de rezistente pentru a-și justifica misiunea de amortizare a șocului? Sînt chiar prea re-

zistente, e de părere inventatorul american John Rich, și în virtutea acestei proprietăți nu pot „absorbi” o parte din energia declanșată în momentul accidentului. În consecință Rich propune un principiu nou de construcție a barelor care, afirmă el, exclude avarierea vehiculelor ce circulă cu viteza de 40 km pe oră. Barele lui Rich sînt executate din material plastic umplut cu apă. Cînd două mașini se ciocnesc, din cele 15 orificii ale barelor țîșnește apa și o bună parte din energia șocului se anihilează. Dimensiunile barelor, deci volumul apei, pot fi diferite, după calibrul autovehiculului.

Noul principiu a și început să fie aplicat în parte, deocamdată experimental, în construcția unor bariere de protecție de pe autostrăzi.

Portret al apei. Dar al celei care țîșnește dintr-un furtun de pompier

Completare la natură

Hărțile hidrografice ale globului terestru s-au îmbogățit cu peste 10 000 de lacuri și mări create de mîna omului. Suprafața totală a acestor bazine artificiale are 500 000 de kilometri pătrați, iar volumul lor însumează 3 000 de kilometri cubi. Cel mai mare lac artificial — ca suprafață — este Akosombo (8 500 km²), situat pe fluviul Volta din Ghana. Marea Bratsk, de pe fluviul siberian Angara, conține cel mai mare volum de apă.

MAI SIMPLU DECît PARE

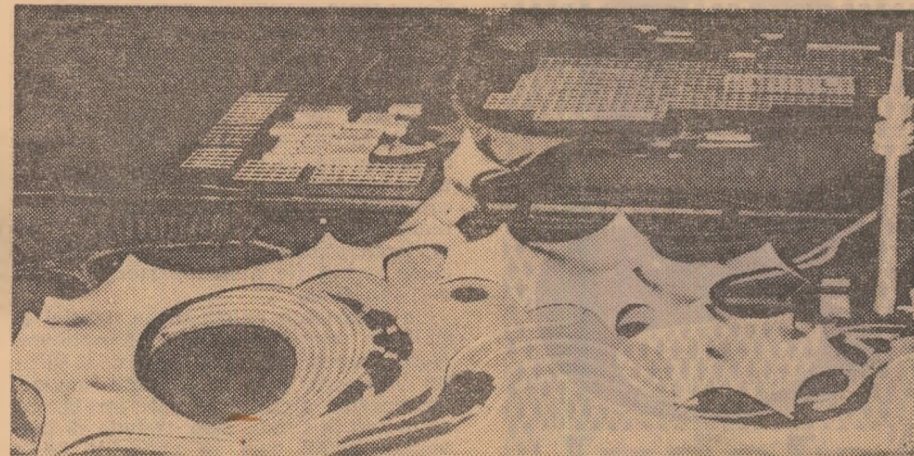
Genealogie

Acum cîteva zile, un prieten îmi spunea:

— Am calculat că în familia noastră există coincidențe interesante. Străstrăbunicul, străbunicul, bunicul, tatăl meu, eu și fiul meu ne-am născut într-o zi de 13: străstrăbunicul la 13 ianuarie, următorul la 13 februarie, 13 martie și așa mai departe.

— Adică fiul tău s-a născut la 13 iunie.

— Exact. Dar mai e ceva: anul în care s-a născut fiul meu este egal cu pătratul vârstei mele din acel an; anul nașterii tatălui meu coincide cu pătra-

Macheta proiectului în litigiu

tul vârstei din acel an a bunicului meu, iar anul nașterii străbunicului meu este egal cu pătratul vârstei străstrăbunicului meu în anul respectiv...

— Am înțeles. Ba chiar pot să-ți spun data nașterii străstrăbunicului tău.

Dumneavoastră o puteți spune?

(Răspunsul în pag. 11).

OLIMPIA 1972

Un acoperiș cuceritor

Înainte ca ecourile de la Grenoble să se fi stins, au și început să răzbată unele sunete discrete de la... München. A fi gazda Jocurilor Olimpice este o cinste care dă mult de lucru. Iată de ce orașul pe de Isar ar dori ca prima lovitură de tirnăcop din „Olimpia 1972” să răsune peste șase luni, aproape concomitent cu festivitățile de la Ciudad de Mexico. Căci cele 39 de luni care îl despart de „repetiția generală” i se par un termen destul de scurt pentru a înlocui munții de moloz din cartierul mărginaș Oberwiesefeld printr-un peisaj olimpic demn de admirație.

Un proiect foarte îndrăzneț a suscitat discuții aprige, neîncheiate încă. Este vorba de un acoperiș suspendat, o versiune îmbunătățită a pavilionului R.F.G. de la Montreal, care să se întindă ca un cort uriaș peste 59 000 de metri pătrați. Sub el ar avea loc: aproape jumătate din tribunele stadionului principal, sala sporturilor, sala de înot și o parte din căile de acces. Silueta lui grațioasă ar completa terasele artificiale, pe care urmează să se amenajeze, afară de terenurile de sport, colțuri artistice, alei și un lac. Construcția propusă s-ar compune dintr-o plasă de cablu de oțel prinsă de peste două duzini de stâlpi de oțel și acoperită cu „șindrilă” translucidă de lemn, metal sau material plastic.

Acoperișul suspendat, care va fi cel mai mare de acest tip, e socotit de unii arhitecți fantastice de „elegant” și „cuceritor”. De altfel, toamna trecută a și fost premiat pentru concepția arhitectonică pe care o exprimă. Alți specialiști s-au ridicat însă cu înverșunare împotriva lui, considerîndu-l prea scump, fără garanții de securitate, sensibil la capriciile timpului și avînd o viață redusă. Pentru moment nici una din părți nu și-a schimbat părerea, iar societatea înființată pentru construcția „Olimpiei” nu și-a spus ultimul cuvînt.

K. Dorhin

Aventurieră sau nepoată a lui Petru I?

(Urmare din pag. 4-a)

cala întunecoasă, iar vasul ridică imediat ancora, pornind spre Rusia.

Trădarea lui Orlov reuși deplin. Tarakanova fu dusă în Rusia și aruncată într-o carceră din fortăreața Petropavlovsk. Interogatoriul îl luă chiar marele cancelar, Golițin. Rapoartele pe care acesta le înaintă împărătesei sint extrem de interesante. Cu ajutorul lor, putem afla declarațiile Tarakanovei.

Golițin fu impresionat de sănătatea subredă a deținutei. „Ea nu suferă numai de o tuse seacă, ci și scuipă sânge”.

Ce declara Tarakanova? Că numele ei e Elisabeta, în vîrstă de 23 ani; nu-și cunoștea naționalitatea, locul de naștere și părinții. Pînă la 9 ani locuise în orașul Kiel din statul german Hollstein. Mai tîrziu, după o lungă călătorie, în cursul căreia trecuse și prin Rusia, ajunsese la Bagdad. Acolo o luase sub protecția lui bogatul prinț persan Gali, care o duse la Ispahan, arătîndu-i o deosebită atenție și grijă, ca unei persoane de vază. Convins că era fiica defunctei țarine Elisabeta Petrovna, prințul îi spusese de cîteva ori acest lucru, afirmațiile lui fiindu-i confirmate, de altfel, și de alte persoane din anturajul ei. Nimeni nu-i cunoștea însă tatăl. Unii afirmau că ar fi Razumovski, alții vorbeau de un alt personaj, fără să indice însă numele. Apoi, după un șir lung de peripeții, ajunsese, în 1772, la Paris. Restul îl cunoaștem.

În cursul interogatoriilor Tarakanova făgădui că s-ar fi dat drept fiica țarinei Elisabeta. Îngrijorată că nu-și va recăpăta libertatea, încercă un demers pe lângă Ecaterina a II-a, adresîndu-i o scrisoare pe care o semnă: Elisabeta. Supremă gafă, care atrase o violentă replică din partea Ecaterinei:

„Prințe! scrise ea lui Golițin. Fă-o pe această necunoscută să înțeleagă că dacă vrea să-și ușureze soarta, să înceteze comedia pe care o joacă în scrisoarea pe care a avut nerușinarea să o semneze Elisabeta. Poruncește să i se comunice că toată lumea e convinsă că e o aventurieră și că o sfătuiești să-și schimbe tonul și să mărturisească cinstite cine a îndemnat-o să joace acest rol, unde s-a născut și de cînd practică aceste escrocherii. E o ticăloasă nemai-pomenită. Obrăznicia scrisorii pe care mi-a adresat-o depășește orice limite

și încep să cred că nu-i în toate mințile”.

Împărăteasa voia să afle cu orice preț adevărata identitate a Tarakanovei, dar în zadar.

Prizoniera avea tot timpul febră și scuipa foarte des sânge. La 26 octombrie 1775, prințul Golițin o vesti pe țarina că Tarakanova e într-o stare de slăbiciune alarmantă: „Medicul care o îngrijește se teme că i se apropie sfîrșitul”. După ce ceru să i se aducă un preot catolic, deținuta muri la începutul lunii decembrie 1775, fără să fi mărturisit adevărul și fără să fi denunțat pe cineva.

S-ar putea să fi fost, așa cum afirmase în repetate rînduri, fiica țarinei Elisabeta? O oarecare dovadă în acest sens o constituie faptul că Ecaterina nu ordonă nici o anchetă care să ducă la infirmarea afirmațiilor Tarakanovei. Țarina nu dezminți niciodată, în mod oficial, pretențiile acesteia și nu urmări decît să înăbușe afacerea.

Genealogie

(Răspuns)

Pentru a afla data nașterii fiului, venit pe lume în secolul nostru, căutăm un număr (vîrsta povestitorului, după datele problemei) care, ridicat la pătrat, să indice un an din acest secol. Condiția e îndeplinită numai de numărul 44 ($44^2 = 1936$).

Deci fiul s-a născut la 13 iunie 1936; povestitorul fiind atunci în vîrstă de 44 de ani, rezultă că s-a născut la 13 mai 1892 ($1936 - 44 = 1892$).

Pentru a afla data nașterii tatălui, venit pe lume în sec. XIX, căutăm un număr (vîrsta bunicului) care, ridicat la pătrat, să indice un an din secolul trecut. Condiția e îndeplinită numai de numărul 43 ($43^2 = 1849$).

Deci tatăl povestitorului s-a născut la 13 aprilie 1849. Bunicul avea atunci 43 de ani, deci s-a născut la 13 martie 1806 ($1849 - 43 = 1806$).

Un raționament similar ne face să aflăm data nașterii străbunicului, venit pe lume în sec. XVIII ($42^2 = 1764$). Deci străbunicul s-a născut la 13 februarie 1764, cînd străbunicul avea, după datele problemei, 42 de ani. Rezultă că străbunicul s-a născut la 13 ianuarie 1722 ($1764 - 42 = 1722$).

CADOURI

PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri
produse de
COMPLEXUL INDUSTRIAL DE
STICLA SI PĂNĂ
SIGHIȘOARA

5166 A

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

Telefon 15-20

Produce și livrează,

Cu repartiție :

- Rășină PFL
- Fenoplac

Fără repartiție :

- Oxigen tehnic puritate 99,5%
- Celuloid (în culori și grosimi diferite).

Executăm piese presate din bachelită pentru uz industrial.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

M.I. — Ploiești : 1). Poate fi vorba de o floră microbiană banală. Este necesar un examen al secreției uretrale cu antibiogramă. 2). Adevărul este la mijloc. Ambele cauze pot produce tulburările descrise de dv. În orice caz, este sigur că tratînd uretrita actuală și reluînd o viață sexuală normală, vor trece.

NELU I. — Rm. Vilcea : Parodontoză este o afecțiune cronică a parodontiului marginal, caracterizată prin apariția mobilității dinților, care duce în ultimă instanță la eliminarea lor. Etiologia afecțiunii nefiînd clarificată, tratamentul urmărește îndepărtarea cauzelor care o pot întreține (tartru, lucrări protetice incorecte, obturații defectuoase etc.). În etapa următoare se trece la îndepărtarea punșilor gingivale (purulente) prin cauterizări cu clorură de zinc 30% sau chirurgical. Concomitent se va face un tratament de susținere general cu tonice și vitamine (A + D₂, B complex, Cedecalcin). Vă recomandăm ca tratament local : Rp. T-ra Rathaniae 60 g + 01, anis 3 g + clorură de zinc sol. 20% — 80 g + 01, menthae 6 g + salol și perhidrol cite 8 g alcool rect. 250 g. D.S. ext. Se agită sticla bine și se folosește cite o linguriță la 1/2 pahar cu apă caldută după poriajul obișnuit cu pastă.

DANINA și CARMEN — București : Într-adevăr, „capricii ale vîrstei” ! În afara unui regim hipocaloric (fără grăsimi, cu puține făinoase și dulciuri și axat pe fructe, legume, carne), vă recomandăm reglarea ciclului menstrual (dacă e cazul) și gimnastică după cartea „Cultura fizică și sănătatea” de dr. Ioan Drăgan, recent apărută în Editura medicală, cap. gimnastică pentru obezitate.

V. PEPINO — Gura Văii : 1) Ne îndoim că la această vîrstă mai puteți obține un rezultat. Încercați totuși un tratament cu Coripan 1 fiolă de 500 u.s. la 2 zile i.m. în serii de 15 injecții cu 10-15 zile pauză. 2). Dacă nu aveți contraindicații digestive, puteți face cura de ingrășare publicată în această rubrică.

NAGY MAGDA — Mediaș : Candidioza este într-adevăr o afecțiune destul de rebelă la tratament. În afara tratamentului local ce vi s-a prescris și care trebuie repetat, este bine să asociați Stamicin pe gură 6 tabl./zi în 3 prize. Tot ca tratament general se mai practică vaccino-terapie cu levurină sau extrasul glucolipidic Longhin în doze vaccinante de 0,5-1-1,5 ml. s.c. la 2-3 zile pînă la 15-20 de injecții sau în doze desensibilizante cu diluția 1% sau 1/10.

COHIM LENOI — Făget : 1). Adresați-vă Spitalului de chirurgie plastică și reparatoare, str. Arh. Mincu 7, București. 2). Luați la culcare 2 tablete Bromoval, la interval de o oră. Evitați alcoolul, cafeaua, mincărurile excitante. 3). Este necesar un control ocular, fiind vorba, probabil, de o astenopie acomodativă 4) Prin antrenament fenomenele descrise pot dispărea. Faceți probele de efort la un centru de medicină sportivă (puls, T.A. etc.)

P. RAUL — Sibiu : 1) Psoriazisul nu are încă un tratament radical, iar pe cele paliative, le-ați încercat și probabil le cunoașteți. 2). Nu vă sfătuim să citiți tratate medicale dacă nu sinteți „în specialitate”. Lectura lor vă va face mai mult rău decît bine ! Cunoașteți povestea eroului lui Jerome K. Jerome, care după un asemenea studiu a descoperit că este un adevărat tratat de patologie... ambulant.

BRĂNDUȘAN — Dej : 1) Citiți răspunsul dat mai sus (P. Raul — Sibiu) la pct. 2. 2) Sint fenomene de menopauză, dar un examen ginecologic competent urmat eventual de analize (ex. secreției vaginale, ex. cito-vaginal etc.) se impune.

HARIETA — Suceava : 1) Copiii au în primii doi ani de viață o fragilitate deosebită a tubului digestiv, care de obicei dispăre cu vîrsta. Trebuie să respectați regimul alimentar ce vi s-a indicat. În plus Festal de 3 ori pe zi cite 1/2 tab. după mese (în loc de Triferment) și cite o linguriță la mese din Rp. Bolus alba 20 g, Fosfat tribazic de calciu 20 g., T-ra beladona XX pic., Ca. bromat 1 g., Luminal 0,10g, Zaharină tb. II, Apă distilată 200 g. Poate fi utilă și cura de ape minerale ce vi s-a recomandat. 2). Este necesar ca dv. să faceți analiza secreției vaginale, iar soțul analiza secreției uretrale.

CEREȚI
INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

Meditații pentru dactilografie predă

Cooperativa „Deservirea”

Tariful 5 lei pe oră

Informații și înscrieri în str. Filitti nr. 10, telefon

13 54 69, zilnic între orele 13-17,30

— Pene am, cioc am, labe am... Numai de-aș învăța să pășesc ca ei!

Învăț să tricotez

Ideea mi-a fost sugerată, de un săp-tăminal de mare popularitate și, fulgerător, a pus stăpânire pe întreaga mea ființă

După două ore mă întorceam de la magazin stringind la piept un kilogram de lână de un verde veninos. O pereche de andree nr. 5, pe care le ascunsesem de privirile curioșilor în buzunarul hainei, îmi înfepau promițător soldul sting.

După încă o oră am început să tricotez un pardesiu de damă. Nevastă-mea își dorea de mult un pardesiu tricostat, dar treburile casnice nu-i îngăduiau să se ocupe și de lucrul de mină. Așa că m-am gândit să-i fac o surpriză plăcută și în același timp să pun ordine în sistemul meu nervos: se știe, doar, că tricostatul e cel mai bun calmant pentru nervi. Am auzit, bunăoară, că această indeletricire face parte din antrenamentul obligatoriu al nu mai știu cărei echipe de hochei și că în timpul unui meci cu miză mare jucătorii eliminați pe banca de pedeapsă au reușit să tricoteze un pulover pentru antrenor.

Am văzut femeii care tricoteau în picioare, stînd la rînd în fața caselor de cinematograf, sau chiar în sălile de spectacol. Le-am văzut tricotînd în avion și pe vapoare legănate de furtuni de gradul cinci. Mîinile li se mișcau cu o viteză uluitoare, dar în ochi nu li se citea nici cea mai mică emoție. Banalele andree le insuflau o forță miraculoasă și le transportau într-o lume absolut necunoscută celorlalți muritori. Deci, un excelent remediu pentru mine, om cu studii superioare și cu un grad mediu de nevroză!

Așadar, m-am apucat de lucru. Am instalat-o pe nevastă-mea pe un scaun și cu ajutorul ei am început să înfășor lîna în gheme. Ei, dar operația asta e mai complicată decît mi-am putut închipui, și m-a cam amețit. În schimb, pe la miezul nopții, cînd în fața mea se afla un ghem cam cit un dovieac din ceț marț, am răsuflet ușurat: făcusem ce era mai greu.

A doua zi, înarmat cu andreele, am scormonit cu încăpăținare, vreo trei ceasuri în șir, prin firele de lîna, pînă cînd am obținut un fel de funie. Nu era chiar ceea ce-mi trebuia, dar n-am izbutit s-o deșir.

Blestemata asta de funie m-a obsedat toată ziua următoare. Ardeam de nerăbdare să se termine ziua de muncă. Ajuns acasă, m-am adîncit în studii teoretice și mi-am descoperit greșeala destul de repede: trebuia să alternez două ochiuri pe față cu două pe dos.

Am dat să iau andreele, dar ele se înfepiseră atît de rău în funie încît a trebuit să fac eforturi să le smulg. Am aruncat la coș impletitura din ajun și am luat-o de la capăt.

Pe la zece seara reieși, însă, că ochiurile o luaseră razna. Scăpasem din vedere că pe rîndul al doilea cele două ochiuri de pe dos se lucrează împreună, iar la cele de pe față al doilea se petrece peste primul.

M-a luat cu frig. Am ras cu cuțitul lîna de pe andree și m-am apucat să refac totul.

Pe la două noaptea am avut o nouă revelație: cînd al doilea ochi de pe față se petrece peste primul, el nu trebuie scos de pe andreea stîngă. Iar eu, păcătoșul de mine, îl scoteam...

Restul nopții mi l-am petrecut delirînd. Am visat numai ochiuri. Se făcea

că săreau pe mine, mi se încolăceau în jurul brațelor și picioarelor, ba unul m-a și strîns de gît...

Mi-am început ziua călcînd cu stîngul. De dimineață m-am luat la harță cu taxatorul, apoi în metrou cu doi călători și, în sfîrșit, cu trei colegi de birou.

Am venit acasă ferm hotărît să ard lîna în crematoriu. Dar ori de cîte ori puneam mîna pe ghem simțeam o dorință irezistibilă să mai încerc o dată. Bănuiesc că așa se întîmplă cu pescarii, care, după doi peștișori prinși într-o zi își dau cuvîntul de onoare să nu mai pună mîna pe undiță. Dar a doua zi pleacă glonț la locul știut...

Am desjăcut, pentru a nu știu cîta oară, revista cu articolul despre tricotate și am recitit fraza încurajatoare:

„Tricotarea unui pardesiu nu necesită deprinderi profesionale speciale”. Afirmația îmi insufla puteri noi. Admirabil! Inseamnă că voi reuși!

Mi-am recăpătat calmul. Încercările mele precedente reușiseră, însă, să reduc dimensiunile ghemului pînă la cele ale unui pepene galben de soiul „Colhoznică” așa încît nici pomeneală să ajungă pentru un pardesiu. N-am avut încotro și am ales varianta jachetă. La urma urmei, cu moda actuală, ce mi-e pardesiu, ce mi-e jachetă. Unde mai pui că se tricotează la fel. Iată, de pildă, gulerul se lucrează un rînd pe față, unul pe dos, pe primul rînd nu se înmulțește... Și toate celelalte se înmulțește... Și basta! Totul e să mă decid ce parte s-o consider față și să încep cu cealaltă. Așa am și procedat.

...Îmi continui însemnările la spital. Mi-am luat porția de cocteil alcătuit din vitaminele grupei B și am înghițit nișel clormetilaminofenilbenzodiazepin. Și toate astea numai pentru că nu mi-am însușit tehnica înmulțirii ochiurilor prin petrecerea firului peste andree, cu mișcarea simultană și corespunzătoare a mîinilor.

Lîna și andreele sînt lîngă mine. Medicii spun că am să mă fac bine cînd are să se termine ghemul. Mai am puțin de așteptat: ghemul nu mai e cel de alîdată. Nu-i nici cît un dovieac mare, nici cît un pepene galben mijlociu, ci cît o portocală pricăjită. Chiar acum încep să tricotez o căciuliță pentru costumul de schi al nevastă-mi. La urma urmei prinde bine și o căciuliță.

Vasăzică, așa: un ochi pe față, două pe dos, o ușoară răsucire a încheieturii în sensul acelor ceasornicului, înmulțesc, scad...

— Tovarășe doctor, mi-e rău !...

M. Raskatov

Suvenire

din străinătate

În numai douăzeci și patru de ore, toate rudele și cunoștințele și toți prietenii mei afluă că urmează să plec în străinătate.

— Se zvonește că pleci peste mări și țări, îmi spuse cumnatul meu. Dacă-ți rămîn niște bani disponibili ia-mi

și mie cîteva cîrlige de undiță, dar știi, mai originale. Nu uita! Notează-ți, te rog...

Mi-am notat.

Seara mă vizită frate-meu.

— Vasăzică pleci, începu el pe un ton categoric. Dacă ai să dispui de bani, cumpără-mi cîteva plicuri cu timbre Colecționez mărci din America de Sud, nu uita...

N-am uitat.

— Unchiule! îmi șopti la ureche nepoată-mea. Adă-mi și mie un mic suvenir, dacă or să-ți rămînă bani... O cutioară de pudră compactă! Dar să fie de culoarea pielii bronzate!

— Te-aș ruga, dacă cumva îți vor prîsosi banii, să-mi cumperi un flacon de vopsea argintie pentru păr, ginguri soacră-mea, adăugînd apăsător: Nu-ți cer mare lucru!

— Ce să-ți aduc din străinătate? m-am surprins întrebîndu-l pe grănicer în timp ce acesta îmi ștampila pașaportul.

— Pe dumneata în persoană! îmi răspunse el prompt.

În sfîrșit, iată-mă în avion. Acolo puteam să mă concentrez și să citesc în liniște bilețelele pe care mi-l vîrșise în buzunar, din mers, un prieten din copilărie. Nu-l mai văzusem de șapte ani. Bilețelul începea cu cuvintele: „Dragul meu, sper că n-o să duci lipsă de bani...”

Banii mi-au lipsit, firește: aveam diurna în valută străină.

Chiar în prima seară a șederii mele în străinătate am consumat, fără pic de rușine, o duzină din cele mai originale cîrlige de pescuit din cîte se pot găsi și-am dat pe gît un flacon de vopsea argintie pentru păr. Pudra compactă și cureaua de ceas exotice (pe care mi-o ceruse o verișoară a nevastă-mi) mi-au alcătuit micul dejun de a doua zi. La prînz m-am delectat cu cînci stilouri și cîteva serii de timbre chiliene, iar seara m-am întremat cu... Dar ce mai! Timp de două săptămîni m-am hrănit numai cu suvenire, ștergîndu-le, prețpat, de pe lista „micilor atenții” pe care ar fi trebuit să le cumpăr dacă aș fi avut bani. Așa încît, în momentul plecării spre patrie, îmi rămăseseră doar cîțiva cenți. I-am cheltuit și pe aceștia cumpărînd o zgardă pentru cîinele meu. La despărțire mă privise cu ochi triști, care nu cereau nimic...

S. Mihalkov

Un cîine bine crescut

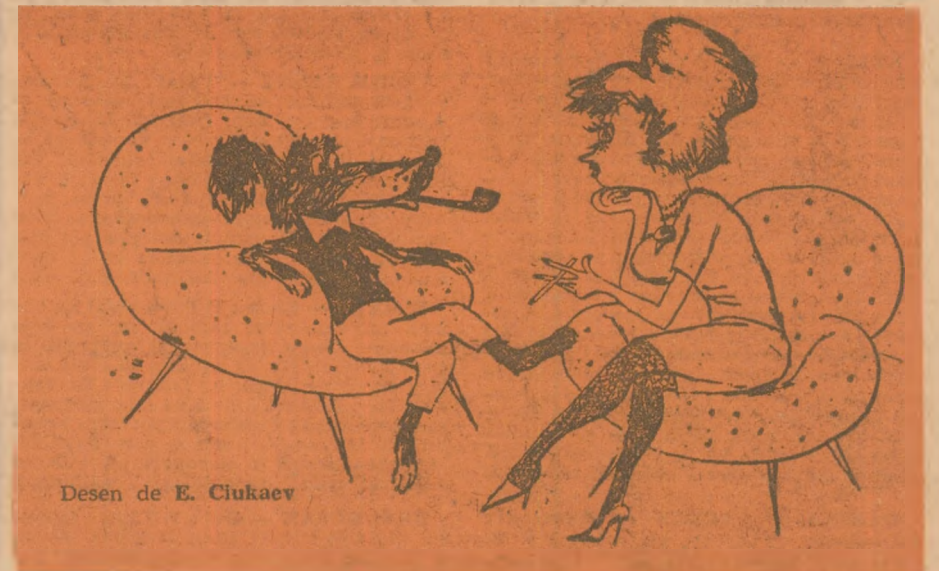
E vorba de cîinele meu. L-am luat cînd era mic de tot și mintea lui era curată ca o pagină albă. „Trebuie să-i formeze caracterul”, mi-am zis.

La început totul parea simplu.

— Nu-i voie! strigam eu cînd cățelul încerca să sfîșie ciorapii de nailon ai prietenei mele sau să tragă de manșeta pantalonului pe responsabilul unui magazin alimentar.

Cîinele meu era deștept. Învăța curînd că nu se cădea să se repeadă la oameni, deveni afectuos cu toată lumea și căpătă înclinații vizibile spre răsfaț. Întorcîndu-mă într-o zi acasă, am văzut un individ suspect care-mi cotrobăia prin dulapul de haine. Cățelul îl privea cu ochii plini de tandrețe, ba mai dădea și din coadă.

Trebuia să atenueze această bunătate

Desen de E. Ciuhacv

lipsită de orice rațiune. Nu mi-a fost greu: după cum v-am mai spus, era un cîine inteligent și în scurt timp începu să terorizeze pe toți din jur. Își dezvelea colții și se repezea la toți fără alegere. M-am văzut nevoită să-mi sacrific o bună parte din salariu pentru a acoperi pagubele.

Am hotărît atunci că era cazul să-i

atenueze răutatea exagerată. După cum am mai spus (de două ori pînă acum) cîinele meu era isteț și înțelese curînd că trebuia să se repeadă cu furie asupra dușmanilor și să dea dovadă de mii de dragălășenii față de prieteni. Vă puteți închipui ce mîndră eram de el! Dar vai! Triumful meu a fost de scurtă durată.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis — e tot ce mi-a rămas în memorie din latina învățată la școală: vremurile se schimbă și noi o dată cu ele. Intr-adevăr, cu timpul cîțiva din prietenii mei se transformară în dușmani, iar mai mulți dușmani de altă dată îmi deveniră prieteni. Neînțelegînd la momentul oportun această schimbare, cîinele meu se repezea la prietenii mei și se gudura pe lîngă dușmani.

Mi-am reluat opera de dresură. Așa cum am mai spus de cîteva ori, cîinele meu era neobișnuit de deștept. Și totuși, reacționa cu întîrziere față de consecvențele omenești: privindu-mă întrebător, dădea să-și înfigă colții în piciorul unui prieten actual care îmi fusese dușman pe vremea cînd cîinele se gudura pe lîngă el luîndu-l drept prieten. Firește, îl admonestam.

După un nou curs de reeducare cîinele meu își pierdu cu desăvîrșire capacitatea de a se orienta. Se arunca asupra oricui îi venea la îndemînă sau dădea din coadă în fața cui nu merita. Lînga mina unei persoane, apoi se repezea s-o muște.

Uneori îl pedepseam, alteori îl încurajam, după cum era cazul. Dar cîinele meu nu mai știa decît să se întrebese dacă în clipa următoare va fi bătut sau mîngîiat. În cele din urmă își pierdu capul de-a binelea.

Cum trebuia să procedez? Am hotărît să consult un dresor cu experiență. Acesta examinează cîinele cu atenție, mă privi cu aceeași atenție și-mi spuse:

— Lăsați-l în pace. Poate că așa își va reveni.

Se dovedi că specialistul avusese dreptate. L-am lăsat în pace și cîinele meu își regăsi echilibrul. Deveni mai moderat în tandrețe și în furie. Apoi căzu într-o totală indiferență.

Mă puteam duce liniștită cu el oriunde. Era un cîine bine crescut. Sinteți de acord că e o atitudine convenabilă pentru un cîine în plenitudinea forțelor sale?

S. Grodzienskaia